

Ogari

Schaakkalender

VAN HET

Provinciaal Groninger Schaakbond.

1878.

(Niet in den handel).

Snelpersdrukkerij van E. VERWER & Co., te Winschoten.

1875

SCHAAKKALENDER

VAN HET

PROVINCIAAL GRONINGER SCHAAKBOND.

1878.

(Niet in den handel).

SNELPERSDRUKKERIJ VAN
E. VERWER & Co., te Winschoten.

Prediker , 3. 5.

Met de opteekening der partijen en partijkritiek heeft zich onledig gehouden de Heer Dr. *Tresling*. Verder hebben aan partijkritiek het hunne gedaan de H.H. *Masman*, *Ouwersloot* en *Dikema*. 't Leeuwenaandeel der literatuur komt toe aan den Heer *Masman*.

Met de correctie der drukproeven sloofde de Heer *Dikema* zich af.

VERKLARING
DER TEEKENS EN VERKORTINGEN.

- + = neemt (in de normale notatie.)
° = „ „ „ verkorte „
ab5° (en derg.) = pion van lijn a slaat pion b5.
! = schaak.
† = mat.
R = Roch (vroeger kasteel.)
L = Looper.
-

VERBETERINGEN.

Toen vel 2, 3 en 4 reeds afgedrukt waren, zijn er bij 't naspelen der partijen nog de volgende zinstorende drukfouten ontdekt:

- Pag. 30, zet 32 van wit, lees: Rc6—c3.
„ 32, aanm. 9, 2e variant, zet 25 van zwart, lees, b6—b5.
„ 32, aanm. 9, 4e variant, zet 27 van wit, lees: e4—e3 of e4†f4.
„ 35, aanm. 10, regel 3, lees: is.
„ 44, zet 14 van zwart, lees: Db2—d4.
„ 45, zet 30 van wit, lees: Pe6!.
„ 45, zet 32, lees: Dd7°!, Kd7°.
„ 45, regel 3 v. b. lees: Apella.
„ 46, zet 28 van wit, lees: Re2—e4.
„ 52, zet 2 van wit, lees: Pg1—f3.
„ 52, verplaats aanm. 9 van zet 23 naar zet 22.
„ 53, zet 27 van zwart, lees: Dd8+a5.
-

VOORREDE.

Jeu admirable, qui a comme toutes les grandes choses, le don d'éternelle jeunesse!

DE RIVIÈRE.

Honour, all honour to a game, embodying so many high and noble qualities. Honour to chess!

WALKER.

Schachspiel stellt Mann an Mann, bringt Willen an Willen, schärft Geist an Geist, vertheilt wie im alten Ritterkampfe gleiche Sonne, Wind, Waffen und Boden getheilt wurden.

MASSMANN.

Maar genoeg reeds. Immers, ieder die dit boekken in handen krijgt, stemt het den Engelschen schrijver toe: „To praise chess is to paint the lily and to gild the red, red rose.”

Hier ontvangt gij dan een rozentuiltje, dat zoo goed is, als wij maar konden samenlezen. Wij brengen het u onder de oogen met het woord van den Duitschen Schach-Kalendrist (*Portius*): „Kein unfreundlicher Blick diesem Büchelchen!”

En mocht het zijn, dat gij hier of daar een bloempje vindt uit eigen hof, datu nu, waar het naast anderen prijkt, minder geur- en kleurrijk voorkomt, dan gij u

hadt voorgesteld; ja, zoo ge soms onder de afgeval-
len bladeren, de naakte dorens ontdektet, ook daar waar
gij ze niet vermoed hadt. . . „ei grolle nicht!”

Zelfs Saron's roos heeft hare doornen . . . en als
de scherpe wind blaast op de teedere bloemen, hoe
weininge die bestaan! —

Verheugt u veeleer, dat gij eindelijk in handen
hebt den eersten „*Schaakkalender van het provinciaal
Groninger Schaakbond.*”

Toen in het vroege voorjaar van 1876 een zekere
X in de Provinciale Groninger courant een opwek-
kend woord schreef, dat het tot stand komen van
een provinciaal Groninger schaakbond beoogde, toen
bleek het, dat dat woord als een zaadkorreltje viel
in wel toebereide aarde. „Uit kleine beekjes ontstaan
de grootste stroomen” en zoo kon elk schaakliefheb-
ber niet lang daarna eene oproeping in ons „nieuwsblad
bij uitnemendheid” lezen, gericht aan allen, die tot
het ontstaan van zulk een schaakbond wilden meê-
werken. Ten gevolge dezer oproeping welke uitging
van de bloeiendste schaakclub dezer provincie, van
de club „Van der Linde” zag men 9 Juli 1876 in
het lommerrijke Slochteren ze samenkomen, de op-
richters onzer noordelijke schaakrepubliek. In dat
oord, waarvan menig voormalig alumnus der Gro-
ninger hoogeschool zulke liefelijke herinneringen
heeft, toen nog de oude *Boelmans* en later *Egges*
troonden op het „Hooge huis”, in dat bekoorlijk oord
is het schaakbond ontstaan. Maar in de hoofd-
plaats van het gewest, waar de keurbende on-
zer geesteskrachten woont — die trouwens bitter
weinig notitie nam van de jonggeborene — daar werd
ons kindeke gedoopt. Den 15den October 1876
heeft onze vereeniging den naam ontvangen van:
„het provinciaal Groninger Schaakbond”.

Een bestuur werd gekozen, een reglement op-
en vastgesteld, ruim 50 leden traden toe en zóó
stond daar ons bond, naast de andere schaakbonden
van 't binnen- en buitenland; wel de jongste onder

de broederen , maar met den besten wil bezield om hen natestreven , zoo mogelijk te evenaren.

Onze provincie was altoos rijk aan liefhebbers van 't edele spel. Op menig koopmanskantoor lag 't schaakbord naast 't grootboek; menig landbouwer kende geen grooter genot, dan gedurende de lange winteravonden met dezen of genen een partijtjen te maken. Voor menig priester der wetenschap was het schaakspel als een geestesbad der wedergeboorte, dat hem verkwikte, verfrischte, versterkte en zóó zijne studiën eerder bevorderde dan schaadde.

Wat droeg de post een aantal briefkaarten van Oost naar West, van Zuid naar Noord; sanskriet voor den bode, maar zielsbanket voor den geadresseerde!

Ook aan plaatselijke vereenigingen ontbrak het niet; getuige daarvan de opgave der schaakclubs, die gij hier achter vindt.

Maar een *bond*, waarin de schaakkrachten, tot dus verre verstrooid en op zich zelve staande, vereenigd werden, moest van die sympathie de vrucht zijn en de kroon. Zoo zou het geschieden en zóó is het geschied.

Zeker, het is geen gering getal, dat getal van 50 leden, waaruit ons provinciaal Bond bestaat; maar toch, hoe menig schaakvriend, wiens naam wij noode missen!

't *Is* een aardig compagnietje, ons schaakcorps; maar 't *kon* een flink bataillon zijn.

Och, of het daar stond in onzen materieelen tijd als een hoog opgericht teeken van zin voor 't ideale!

Geen schaker van welken rang ook moest kunnen weigeren tot onzen broederkring toe te treden!

Den 24sten Maart 1877 werd de eerste schaakdag te Groningen gehouden. Van hen die daar kwamen gold in *vele* opzichten het woord, door den voorzitter van het schaakcongres te New-York (1857), *A. B. Meek*, gesproken: „They came together as strangers” en in *alle* opzichten wat onze **Amerikaan** daar-

op volgen liet: „but they have met as brothers and friends.” (*) Hetzelfde mag ook getuigd worden van de samenkomst op 24 Oct. 1874, toen de onderlinge wedstrijd gehouden werd. (**)

(*) Deze woorden zijn ontleend aan de toespraak van genoemden president bij gelegenheid van het schaakdiner op 17 Oct. 1857. Zooals bekend is had *Morphy* (geb. 1837) op dien grooten internationalen wedstrijd den eersten en *L. Paulsen* (geb. 1832) den tweeden prijs gewonnen.

Het feestmaal werd gehouden in het St. Denis-Hôtel, welks eigenaar *Denis Julien* zich ook als schaker, vooral als probleem-knutselaar een goeden naam verworven had. De zaal, waar men samen kwam, was rijk versierd met allerlei emblema's, die aan het schaakspel herinnerden. Op de feesttafel prijkte o.a. een reusachtig taart, een schaakbord voorstellende met figuren van roode en witte kandij. Het ontbrak er niet aan biefstuks à la Stauntou noch aan aardappels à la Mac-Donnell. Maar het eigenaardigst was de rede van den geestvollen rechter Meek, waarvan wij u den aanhef niet kunnen onthouden, treffend staaltje als hij is van echte schaakwelsprekendheid: „Il is not often, at chess, that I complain of having *the first move*, but at the present time and under such flattering circumstances I can scarcely deem it an advantage, for it necessarily places me in a *crowned position* and forces me to adopt *Y close* rather than a *brilliant style of play*. Still acknowledging gracefully the full honour of the *odds* allowed me I must say that this is to me an occasion of deep and peculiar interest. A chess congress, a chess tournament and now a chess-dinner are hereby occasions of marked and noble delight to the lovers of *the noble game*. They constitute an era in the social history of our country, for unquestionably the character and progress of their amusements are, in no small degree, an *index of the intellectual and moral development* of people. They show the quality and direction of their tastes and sentiments.”

Dat geeft stof tot denken en tot . . .

(**) Er waren 13 mededingers. De prijzen werden behaald door de volgende Heeren:

Ds. <i>H. Uden Masman</i> ,	uit Vierhuizen,	won den 1sten prijs.
<i>L. Benima</i>	„ Winschoten	„ „ 2den „
<i>D. Ouwersloot</i>	„ „	„ „ 3den „
<i>J. G. Meijer</i>	„ Groningen	„ „ 4den „

Een driemanschap van dictatoren, dat met de leiding van dien wedstrijd belast was (de H.H. dr. *Okken*, van *Nouhuys* en *Dikema*,) behoefde nooit tusschen beide te treden om „waar onmin koelheid schiep” de bedreigde orde te handhaven. Het schakersgild, prikkelbaar als dat der dichters, was met den besten geest bezielde en — wij twifelen niet of ook zij, wien die dag niet gunstig was, hebben aangename herinneringen mede daar hunne woonplaats genomen.

Intusschen is ook hier bewaarheid, wat reeds dikwijls omtrent schaaktornieren werd opgemerkt, dat het spel niet zoo sterk was, als men wel verwachten zou. Eensdeels komt dit zeker daarvan, dat niet elk temperament de noodige kalmte voor zulk een wedstrijd bezit. Maar anderdeels is het niet te ontkennen, dat menig kampioen toonde al heel weinig theoretische kennis te bezitten. Vandaar het kruimelige, het krenterige, dat zoovele partijen ontsiert. Zeker, men behoeft *Bilguer's Handbuch* niet in het hoofd te hebben, om met het noodige zelfvertrouwen aan een concours deel te nemen. Maar eenige elementaire kennis, (waartoe wij vooral de studie van „*V. d. Linde's* Leerboek”, *V. d. Linde's* Beginselen van het schaakspel” en *Neumann's* Leitfaden” aanbevelen) is toch wel onmisbaar. Die afwezigheid van theoretische kennis is te meer te betreuren, omdat menig strijder, die nu verre beneden zijne kracht bleef, blijk gaf van voortreffelijken schaakaanleg.

Mocht een volgende wedstrijd ons verkwikken met correcte spelleiding!

Ook het schaaknamiddagje van 22 Juli 77 (Slochteren) leverde voor hen, die daarbij tegenwoordig konden zijn, genoegens op van allerlei aard.

Die boschjes, die anders misschien alleen klappen konden van „vrijage hier, vrijage daar”, weerklonken nu van 't korte ernstige *schaak!* en van 't nog kortere en ernstiger *mat!*

Inderdaad, ons provinciaal Schaakbond leeft en verdient te leven! Is het nog niet wat het wezen kan, het worde dat! Die hierna de taak op zich nemen van kroniekschrijvers des Bonds, zij mogen getuigen van voortgaanden bloei en van strenger, degelijker spel! (†)

Ziedaar de hartelijke wensch — neen, de stellige verwachting

Uwer Kalendristen.

(†) Wij meenen, dat het groote voordeelen zou afwerpen, zoo de andere schaakklubs lezer provincie het voorbeeld volgden, door de klub „Van der Linde” gegeven, die én door het spelen van correspondentie-partijen (waarvan men de vruchten in dit boekje ziet) én door het opteekenen der onder elkaar gespeelde partijen, welke zij naspelen en waarin zij zodoende de fouten opmerken, een fonds aanleggen, waaruit de stof van een jaarboekje kan worden geput.

Het bezit eener kleine, doch degelijke schaakbibliotheek zouden wij tevens de verschillende schaakgezelschappen aanbevelen, opdat de theoretische kennis langzaam maar zeker aangroeie en uit de gespeelde partijen moge blijken.

Provinciaal Groninger Schaakbond.

BESTUUR VAN HET BOND,

	Jaar v. aftreding.
Dr. T. Haakma Tresling, president.	1879.
A. H. Becker, secretaris.	1881.
J. G. Meijer, penningmeester.	1882.
M. L. Dikema.	1880.
Ds. H. Uden Masman.	1878.

LEDEN VAN HET BOND.

H. N. Addens, Jun.	Bellingwolde.
M. Th. Arnold,	Groningen.
A. H. Becker	"
L. Benima,	Winschoten.
F. Billroth,	Groningen.
Hk. Billroth,	"
Dr. Westendorp Boerma,	't Zandt.
R. Bosscher,	Veendam.
S. Brandt,	Bellingwolde.
G. T. Buys,	Groningen.
H. G. J. Buys,	"
T. Cornelissen,	"
W. P. Cornelissen,	Winschoten.
R. Dallinga,	Bellingwolde.
S. R. Dallinga,	"
H. F. Deel,	Slochteren.
S. Derksema,	Termunterzijl.
M. L. Dikema,	Winschoten.
A. H. Doedens,	Bellingwolde.
K. G. Groeneveld,	Winschoten.
Ds. C. P. de Groot,	Veendam.
Dr. van Hulten,	Loppersum.

Ds. Jansonius ,	Loppersum
T. Gerard Janssen ,	Groningen.
R. K. Kuiper ,	Krewerd.
Ds. H. Uden Masman ,	Vierhuizen.
B. H. van der Meer ,	Groningen.
J. G. Meijer ,	"
W. F. Meijer ,	"
... Meijer , ontvanger,	Loppersum.
D. Mulder , Dz. , jun.	Winschoten.
J. Lubbers Mulder ,	"
G. Nauta ,	Veendam.
H. Nienhuis ,	Groningen.
W. F. van Nouhuys ,	Zuidhorn.
Ds. J. de Raadt Offerhaus ,	Ulrum.
Dr. U. P. Okken ,	Solwerd.
A. T. Omta .	't Zandt.
Ds. K. Onnekes ,	Ulrum.
A. Oppenheim ,	Beerta.
D. Ouwersloot ,	Winschoten.
K. Goeman Pott ,	"
Mr. S. M. S. de Ranitz ,	Winsum.
C. A. L. Reinhardt ,	Winschoten.
J. Ph. Runsink ,	Groningen.
H. Schönebaum ,	"
W. N. C. Swaving ,	Appingadam.
Joh. Tjepkema ,	Groningen.
F. Toxopéus ,	Termunten.
Dr. T. Haakma Tresling ,	Winschoten.
... Visser , notaris ,	't Zandt.
G. Wirtjes ,	Winschoten.
A. Woldendorp ,	"
L. W. Zuidema ,	"

Aan een door het bestuur gedaan verzoek om opgave der in de provincie Groningen bestaande schaakgezelschappen, hebben tot dusverre slechts de volgende bereidwillig voldaan :

De sterretjes wijzen hen aan, die tevens lid zijn van het provinciaal Groninger schaakbond.

SCHAAKKLUB „BAFLO”, TE BAFLO.

J. van Ham, president.		H. Addinga.
Br. Bruins, secr.-penn.		J. van Kampen.
Berend Bruins.		J. Wiersum.
P. Venhuizen.		

SCHAAKKLUB TE BELLINGWOLDE.

H. N. Addens, Sr., voorzitter.		Bontko Kruiter.
*S. R. Dallinga, secr.-penningm.		Bernard Kruiter.
Ds. J. F. Schönfeld.		*H. N. Addens, Jun.
R. S. Dallinga.		H. L. Veltman.
D. Roelofs.		H. Snoekevelt.
L. W. Bruins.		W. Bruins.
		*A. H. Doedens.

De leden vergaderen gedurende de wintermaanden iederen Zaterdag avond bij G. Klein.

SCHAAKKLUB „VOORWAARTS” TE ULRUM.

* Ds. J. de Raadt Offer- haus.		L. H. Dijkhuis.
* K. Onnekes.		* Ds. H. Uden Masman, te Vierhuizen.

SCHAAKKLUB „VAN DER LINDE”,
TE WINSCHOTEN.

Opgericht 1 October 1874 door Dr. T. HAAKMA
TRESLING en M. L. DIKEMA. De leden
vergaderen iederen Woensdag avond
7 uur, in de „Harmonie.”

Dr. A. van der Linde, Wiesbaden, eereid en peter.	* K. G. Groeneveld. E. L. Coolhaas van der Woude.
* Dr. T. Haakma Tres- ling, president.	* W. P. Cornelissen
* L. W. Zuidema.	* L. Benima, buitenge- woon lid.
* G. Wirtjes.	E. van Kregten.
* J. Lubbers Mulder, bibliothecaris.	* K. Goeman Pott.
* M. L. Dikema, seer- penningm.	* A. Woldendorp.
* C. A. L. Reinhardt.	* D. Mulder, Dzn., Jr.
Dr. A. Busscher	B. D. Buningh.
* D. Ouwersloot.	T. G. Meijer.
J. F. H. Aug. Later, Deventer, buitenge- woon lid.	* A. Oppenheim, Beerta. H. J. W. Booms, Bel- lingwolde.

De schaakklub is in het bezit eener boekerij van
ruim 70 werken.

SCHAAKKLUB „STAUNTON”,
TE GRONINGEN.

* A. H. Becker, pres.	* J. G. Meijer.
* J. Ph. Runsink, secr.	* H. Nienhuis.
* Hk. Billroth, penningm.	J. G. Nijhof.
* F. Billroth.	J. Schuring.
* M. Th. Arnold.	* H. G. J. Buys.
commissaris.	* H. Schönebaum.
* Johs. Tjepkema.	* W. F. Meijer.

De schaakklub, die opgericht werd 27 November 1871 houdt hare vergaderingen 't geheele jaar door (behalve in Mei, Juni, Juli en Augustus) iederen Maandag avond, ten 8 ure, in het huis „de Beurs” — *V. d. Sluis*, Vischmarkt.

SCHAAKKLUB „CARRÉ,” TE GRONINGEN.

R. van Kregten, pres. || A. G. Roos.
J. Wiardi, penningm. || Ph. Th. ter Huizen.

Twee schaakgezelschappen in eene stad van ± 40.000 zielen! O, verderfelijke geest van afscheiding!!

SCHAAKKLUB TE TEN BOER.

T. van Anken.	W. G. Reddingius.
J. Eikema.	W. G. Redingius.
D. Hoek.	S. Sissingh.
D. Huisman.	A. Schotanus.
K. Klinkhamer.	J. G. Sütherland.
G. Reddingius.	D. Pesman.
R. P. Reddingius.	

SCHAAKKLUB TE BEERTA.

* A. Oppenheim.	Th. Bouwman.
G. H. Addens, Win-	W. Smith.
schoter-Zijl.	H. Middel.
I. ten Cate.	

De leden vergaderen tweemaal per maand bij elkander aan huis.

VERGADERING

VAN HET

PROVINGIAAL GRONINGER SCHAAKBOND,

op Woensdag, 20 Maart. 1878, 's namiddags 2 uur,
in het huis „de Beurs” — *V. d. Sluis*,
Vischmarkt te Groningen.

Punten ter behandeling;

1. Voorstel tot wetsherziening. 'T bestuur brengt eene uitgewerkte schets ter tafel.
2. Bestuursvoorstel om eerlang eenen wedstrijd te houden. Waar en Wanneer?
3. Verkiezing van een bestuurslid in de plaats van den Heer Ds. UDEN MASMAN, die niet herkiesbaar is.
4. Ingekomen stukken, Mededeelingen, enz.

Tweetal voorgesteld door 't bestuur:

Dr. U. P. OKKEN.

Ds. J. DE RAADT OFFERHAUS.

Vrije partijen.

„Alle ding met orde en eerlijkheid!”

„Alle ding,” ook het schaakspel en daarom hebben van oudsher zij, die zuilen geacht zijn der schaakgemeente, voorschriften en regelen gegeven, bepalende op welke wijze in dit geestes kampspel te handelen. Zij hebben dit gedaan in dicht en on dicht, in 't deftige Latijn, in 't klankrijke Italiaansch, in 't edele Spaansch, in 't schalksche Fransch, in 't wetenschappelijke Duitsch, in 't kosmopolitische Engelsch, in 't krachtige Deensch, in 't mysterieus Russisch; ja, in welke sprake niet . . . en ook in onze gulden moedertaal.

Geleerden, dichters, vorsten hebben niet gearzeld aan dien taak hun tijd en moeite ten beste te geven en vol eerbied staren we op wat zij dachten, wat zij schonken.

Maar het best, het grondigst is dit werk volbracht door . . . neen *Helmerts!* gij zult mij niet verleiden! . . . door onzen landgenoot Dr. *Antonius van der Linde*. *Hij* behoeft onzen lof niet, *hij* niet, de geschiedschrijver bij uitnemendheid van het schaakspel, maar *wij* hebben wel behoefte aan zijn Historisch Schaakrecht, *wij allen*, leden der spelende gemeente. Gij kunt dat -- 't is waar -- vinden in het „Leerboek van het Schaakspel” geschreven door Dr. *v. d. Linde*, maar gij moogt dat niet te vergeefs zoeken in onzen schaakkalender.

Zoo oordeelden wij en zoo ontvangt gij het hier. Het zal een iegelijk nuttig zijn als hij zich naar deze voorschriften bij ons spel gelieft te gedragen. Bovenal in het „essentiële” nauwgezet deze regelen nageleefd. Ook 't gedeelte, dat men het „strafrecht” zou kunnen noemen, verdient algemeene toepassing.

Heerscht hierin nog alles behalve eenparigheid, dat deze eenparigheid in het rijk des schaakspels niet ad Kalendas Graecas worde verschoven is de wensch van

Uwe Kalendristen.

HISTORISCH SCHAAKRECHT.

uit Dr. A. van der Linde's „Leerboek van het Schaakspel,” Hoofdstuk V. pag. 75 sqq.

1. Het schaakrecht is de wetenschappelijke vaststelling van de *speelwetten*, als resultaat eener meer dan duizendjarige beoefening en daaruit ontstane inwendige ontwikkeling van het *regelmatige* (normale) *schaakspel*. Even als ieder ander recht, moet ook het schaakrecht vooral het historiesch geworden, het algemeen erkende, den geest en het wezen van zijn onderwerp in rekening brengen, en het voorhandene verstaan, beschrijven en leiden. Het onderscheidt zich alleen daardoor van andere (politieke, burgerlijke, kerkelijke, en dgl.) rechten, dat het uitsluitend op vrijwillige toestemming berust.

2. Het normale schaakspel is een bordspel, dat, insoover geen afwijkingen worden afgesproken, naar de volgende *wetten* en *voorschriften* door twee partijen tegen elkander gespeeld wordt.

Het spel dezer (uit twee of meer personen bestaande) partijen (art. 40) vormt de schaakpartij.

3. De wetten hebben betrekking op het wezen des schaakspels, haar overtreding heft het normale schaakspel-zelf op; de voorschriften (verordeningen, regels) zijn bepalingen omtrend het praktische spel, wier overtreding alleen de hoogst-wenschelijke eenheid der speelgebruiken

omverwerpt. De wetten en voorschriften vormen het *schaakrecht*. *)

EERSTE TITEL.

VAN HET SCHAAKBORD.

Art. 1. Het schaakbord is een in vierenzestig gelijke kwadraten of velden (ruiten) verdeeld vierkant.

[Art. 2]. Deze vierenzestig velden worden afwisselend helder (wit) en donker (zwart) gekleurd.

[Art. 3]. Het geschakeerde bord wordt zóo geplaatst, dat elke spelende partij een wit hoekveld aan de rechterhand heeft.

[Art. 4]. De velden van het schaakbord worden, van den kant der witte stukken en van de linker- naar de rechterhand gerekend, zijwaarts naar de letters *a, b, c, d, e, f, g, h*, opwaarts naar de cijfers 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, en bijgevolg van *a1* tot *h8* genoemd.

De velden door dezelfde letter aangewezen, worden gezegd eene lijn, de velden met hetzelfde cijfer eene rij uittemaken.

TWEEDE TITEL.

VAN DE SCHAAKSTUKKEN.

Art. 5. Elke partij speelt met de volgende zestien stukken (figuren): één *koning*, één *dam*, twee *loopers*, twee *paarden*, twee *rochs* (wagens),

*) Om de gelijksoortige stof bijeentehouden zijn in de artikelen de voorschriften alleen daardoor van de wetten onderscheiden, dat haar nommers tusschen twee [] geplaatst zijn. Een volstreekte onderscheiding tusschen wet en verordening (voorschrift, regel) is overigens op dit gebied niet goed mogelijk, maar bovendien ook onnoodig.

tesamen acht officieren, en acht *pionnen*, (voetgangers, soldaten).

Art. 6. De zestien stukken eener partij worden van de zestien stukken der tegenpartij door een heldere (witte) en donkere (zwarte of roode) kleur onderscheiden.

Art. 7. De witte koning wordt geplaatst op het veld *e1*, zijn dam op *d1*, zijn loopers komen op *c1* en *f1*, zijn paarden op *b1* en *g1*, zijn rochs op *a1* en *h1*, zijn pionnen op *a2*, *b2*, *c2*, *d2*, *e2*, *f2*, *g2*, *h2*. De zwarte koning komt op *e8*, zijn dam op *d8*, en zoo vervolgens de andere zwarte stukken tegenover de witte.

Art. 8. De koning kan zich éen veld ver naar alle richtingen bewegen (bv. van *e2* naar *e1*, *d1*, *d2*, *d3*, *e3*, *f3*, *f2*, *f1*).

Art. 9. Eénmaal in elke partij kan de koning een roch naast zich plaatsen (op *f1*, *d1*, *f8*, *d8*) en zelf naar den anderen kant van dit stuk (derhalve naar *g1*, *c1*, *g8*, *c8*) springen. Deze dubbele zet heet de *rochade*; zij wordt als éen zet beschouwd en heeft daarom ook al de gevolgen van een gewonen zet (art. 26).

Art. 10. De koningssprong (*rochade*) is ongeoorloofd: 1) wanneer niet alle velden tusschen roch en koning vrij (ledig) zijn; 2) wanneer koning of roch zich eens van hun standplaats verwijderd hebben; 3) wanneer éen der velden voor den sprong des konings (*e1*, *f1*, *g1* of *e1*, *d1*, *c1* = *e8*, *f8*, *g8* of *e8*, *d8*, *c8*) door een stuk der tegenpartij is aangevallen. De koning mag derhalve niet uit, voorbij of in een schaak rocheeren.

Art. 11. De dam beweegt zich naar verkiezing hetzij als looper (art. 12) of als roch (art. 14).

Art. 12. De loopers gaan in schuine (diagonale) richting over alle velden van de kleur hunner standplaats (*c1* en *f8* zwart, *f1* en *c8* wit; bijv. *c1—h6—f8—a3—c1*).

Art. 13. De paarden springen, onverschillig of de tusschenliggende velden al dan niet bezet zijn,

naar de grensvelden van élk derde veld in de rechte lijn, d. i. naar elk derde veld van een andere kleur dan hun oogenblikkelijke standplaats (bijv. van $c3$ naar $b1$, $a2$, $a4$, $b5$, $d5$, $e4$, $e2$, $d1$).

Art. 14. De roch gaat naar álle kanten (horizontaal en vertikaal, dus evenwijdig, parallel, met de randen van het bord) in de rechte lijn (bijv. $h1-h8-e8-e1-a1$).

Art. 15. De pionnen gaan altijd éen veld in rechte lijn vooruit (bijv. van $a2$ naar $a3$, $a4$, $a5$, $a6$, $a7$, $a8$), maar sláan in schuine richting (bijv. van $g4$ op $f5$ of $h5$).

Art. 16. Als een pion zijn eerste standplaats verlaat mág hij twee velden vooruitgaan, bijv. $a2-a4$, $b2-b4$, $e7-e5$.

Maar indien hij daardoor een pion der tegenpartij voorbijgaat, kán deze hem bij den eerstvolgenden zet op het gepasseerde veld nemen. (Staat er bijv. een zwarte pion op $b4$, dan kan op den zet $a2-a4$ het antwoord $b4$ neemt $a4$ op $a3$ volgen). Zie art. 34.

Art. 17. Wanneer een pion een randveld ($a8$ tot $h8$ of $a1$ tot $h1$) bereikt (damhaalt), wordt hij door dien zet, naar de keus des spelers, *onmiddelijk* in een dam, looper, paard, of roch veranderd en werkt in zijn nieuwe eigenschap oogenblikkelijk mee.

Bij deze rangverhooging is het — mids men niet twee loopers van éen kleur verkrijge — onverschillig, welke officieren al dan niet in de damhalende partij noch aanwezig zijn; men kan door middel van pionnavancement twee of meer dammen, drie of meer paarden en rochs in zijn spel opnemen. Maar als pion, d. i. als onbewegelijk stuk, mag deze niet op een eindveld blijven staan.

DERDE TITEL.

VAN DE SCHAAKPARTIJ (Inl. alinea 2).

[Art. 18]. Vóór het begin eener partij overtuigen de spelers zich van de juiste ligging van het bord (art. 3) en van de juiste opstelling der stukken (art. 7); want elke partij, waarbij deze bepalingen niet opgevolgd worden, is nietig (art. 39).

[Art. 19]. Bij de eerste partij bepaalt het lot, wie der spelers den voorzet heeft (d. i. het spel mag beginnen). De verplaatsing van een stuk van zijn standplaats naar een ander veld vormt een zet (artt. 9, 24).

[Art. 20]. Alle volgende spelen worden door partijen om beurten begonnen, onverschillig of het voorafgegene spel al dan niet beslist werd. Nietig verklaarde partijen (artt. 18, 39) hebben op deze afwisseling géén invloed.

[Art. 21]. De partij die begint speelt met de witte stukken.

[Art. 22]. De spelers mogen géén ander stuk aanraken dan wat zij van plan waren te verzetten, en dus (omgekeerd) géén ánder stuk verzetten dan zij hebben aangeraakt. Wenscht men een stuk om een andere reden aanteraken dan moet men dit uitdrukkelijk te kennen geven.

Art. 23. De spelende partijen doen beurtelings altijd, (dus ook bij den aanvang van het spel) maar één zet tegelijk.

Art. 24. Alle officieren (art. 5) bewegen zich in hun wettige richting (artt. 8—16) zoover die op het bord vrij (open) is (zie uitzondering art. 13), en mogen elk vijandig stuk, dat zij op die wijze kunnen bereiken, slaan; in dat geval wordt het bereikte (geslagen) stuk der tegenpartij van het bord genomen en het slaande stuk in zijn plaats gezet.

[Art. 25]. De speler moet zijn zet, nadat hij hem met het verstand deed, rechtstreeks op het

bord ten uitvoer brengen, maar niet eerst met de vingers of met een stuk in de hand berekenen; hij mag evenmin met zijn stuk andere velden aanraken, dan die, welke tot den beogden zet behooren.

[Art. 26]. Bij de rochade wordt éerst de roch naast den koning gezet en dán doet de koning den sprong naar de andere zijde van den roch.

Wanneer dus een speler zijn noch niet bewogen roch onmiddelijk naast zijn koning plaatst, mag de tegenpartij niet spelen, vóór uit den koningssprong gebleken is, dat de rochade en niet een zet met den roch-alleen bedoeld wordt. Bedoelde sprong moet dan echter onmiddelijk op de verplaatsing van den roch volgen.

Art. 27. Een zet is niet geldig in de volgende gevallen: 1) als het aangeraakte stuk zich niet overeenkomstig de spelwetten bewegen kan; 2) als een gespeeld stuk zich niet zóo bewegen mag (bijv. de looper als paard of het paard als looper); 3) als een stuk der tegenpartij, dat niet geslagen kan worden, wordt aangeraakt.

In deze drie gevallen verliest men zijn zet (een *tempo*) en is de tegenpartij aan de beurt.

Art. 28. Het ongeldig verklaren en het daardoor veroorzaakte verlies van een zet heeft niet plaats, indien daaruit een voordeel voor de gestrafte partij mocht ontstaan. Het recht om dit te beoordeelen heeft alleen haar tegenpartij, die naar verkiezing óf het tempoverlies óf een anderen, regelmatigen zet eischen kan.

Art. 29. Het doel van het spel is het matzetten van den koning der tegenpartij. Zoodra men hem kan slaan, dat is, zoodra hij aan een direkten aanval bloot staat en zich niet meer daaraan kan onttrekken, is hij mat en daardoor de partij afgeloopen (art. 38).

[Art. 30]. Het aanvallen op den koning heet schaakbieden, de aangevallen koning staat schaak. Het schaakbieden en matzetten

moeten uitdrukkelijk te kennen gegeven worden.

[Art. 31]. Een verkeerd (onmogelijk) schaakbieden leidt tot tempoverlies (art. 27).

[Art. 32]. Wie zijn eigen (noch niet patstaanden) koning (art. 33) aan schaak blootstelt, verliest (art. 27) een zet.

Art. 33. Wanneer een speler géén anderen zet meer heeft, dan met zijn niet schaakstaanden koning, maar deze daardoor schaak zou komen te staan, dan staat die koning pat en de partij blijft onbeslist (remis).

Art. 34. Wanneer de patstaande partij in staat is een gepasseerden pion te slaan (art. 16, alinea 2), dan is zij tot dezen zet verplicht.

Art. 35. Een schaakbieden, dat met dezelfde stukken eenige keeren herhaald wordt, zonder tot mat te leiden, maakt de partij (door voortdurend schaak) onbeslist. Het recht om dit te verklaren berust bij de aangevallen partij, zoodra dezelfde rechtstreeksche aanval of dezelfde reeks van rechtstreeksche aanvallen op haren koning driemaal achter elkander heeft plaats gehad.

Art. 36. Wanneer in het eindspel de beide partijen zóo gelijkstaan dat geen der strijders bij machte is te overwinnen, dan wordt het spel als onbeslist afgebroken.

Van nature onbeslist (d. i. onmogelijk te winnen) zijn de eindspelen met

1) twee beroofde (alleen overgebleven) koningen;

2) koning en pion op een randveld, tegen een koning, die het damveld (hoekveld) van den pion kan bereiken;

3) koning en pion op een der lijnen b—g tegen koning, wanneer deze niet zonder schaak naar het damveld gedreven kan worden, of wanneer deze, als Wit den pion bezit, op oneven (1, 3, 5, 7), als Zwart den pion bezit op even rijen (8, 6, 4, 2) de oppositie bereikt;

4) koning en één looper tegen den koning;

5) koning, looper en pion tegen den koning, wanneer zich het geval van alinea 2 voordoet en de looper van een andere kleur is dan de hoekruit waar de beroofde koning staat;

6) koning en paard tegen den koning;

7) koning, paard en pion op *a8*, *d5*, *a7* (resp. *h8*, *e5*, *h7*, of voor zwart op *a1*, *d4*, *a2* of *h1*, *e4*, *h2*) tegen *Kc8* (*f8*, *c1*, of *f1*).

Onbeslist tegenover korrekkt spel der zwakste partij blijven de eindspelen van

8) paard- en rochpion tegen koning in de nabijheid van een noch onbewogen rochpion;

9) twee paarden tegen den koning;

10) looper met een of meer pionnen tegen een looper van andere kleur;

11) twee loopers tegen één paard;

12) roch tegen looper, gewoonlijk zelfs met een of twee pionnen;

13) roch tegen een paard, dat niet van zijn koning verwijderd kan worden (anders wordt het gemakkelijk door den roch afgesneden);

14) roch en looper tegen roch, behoudens enkele door de schaaktheorie opgegeven uitzonderingen.

15) dam tegen twee naast elkander vóór hun koning staande loopers;

16) dam tegen twee paarden, die in de nabijheid van hun koning staan, zonder elkaar wederkeerig te dekken.

17) dam tegen door hun koning beschermde looper en paard;

NB. De Dam is onmachtig tegen een op de voorlaatste rij doorgedrongen, door zijn koning beschermde roch- of looperpion, als de vijandelijke koning ver wech is.

Art. 37. Indien in een eindspel het mat theoretiesch mogelijk is, heeft de verliezende speler, die belet wordt de partij door opgeven te eindigen, het recht, dit mat op straffe van het verlies der partij, binnen een bepaald

getal zetten te eischen of anders het spel als onbeslist afbreken.

Het getal dezer zetten bedraagt n in de eindspelen met

- 1) dam tegen koning;
- 2) een of twee rochs tegen koning;
- q in de eindspelen van
- 3) dam tegen koning en roch;
- 4) looper en paard tegen koning;
- 5) twee loopers en één paard of twee paarden en één looper tegen koning en roch;
- 6) looper, paard en pion tegen koning en roch;
- 7) roch met looper óf paard tegen koning en roch;
- 8) roch en pion tegen koning en looper.
- y in de eindspelen met
- 9) twee paarden en één pion tegen koning;
- 10) roch en looper tegen koning en roch (in bepaalde stellingen).

Art. 38. De partij die den koning der tegenpartij matzet (art. 29) heeft het spel gewonnen.

Art. 39. Een partij, waarin gedurende of na den afloop van het spel een wetsovertreding aan het licht komt, is nietig (art. 18).

PARTIJ MET BERAADSLAGING.

Art. 40. Op partijen, waarbij meer spelers met elkander over hun zetten raadplegen (*konsultatiepartijen*), zijn de voorschriften van het schaakrecht eveneens van toepassing; art. 22 in dien verstande, dat de eens door den leider gesproken (of schriftelijk meegedeelde) zet niet herroepen mag worden.

PARTIJ DOOR BRIEFWISSELING.

Art. 41. In partijen door middel van brieven of telegrammen (*korrespondentiepartijen*) gespeeld, is de

vroegst afgezonden (niet altijd de vroegst ontvangen zet) geldig.

Bij de toezending van meer dan één zet tegelijk, staat de geldigverklaring van den tweeden, derden of elken verderen zet uitsluitend aan de keus van den ontvanger, terwijl de afzender van zijn kant er niet één meer kan terugnemen.

TORNIERPARTIJEN.

Art. 42. Voor *schaaktornieren* (nacionale of internationale wedstrijden) geldt het volledige schaakrecht, met de volgende beperkingen:

1) Ieder speler mag voor een x -aantal zetten over y -tijd beschikken;

2) alle deelnemers aan den wedstrijd spelen ieder met elkander een reeks van x partijen (*match*);

3) elke match (niet elke partij) geldt als eenheid;

4) onbesliste partijreeksen (remizen) gelden voor beide spelers als half gewonnen;

5) een partijreeks, die wegens afwezigheid of vertrek van één der beide spelers, niet afgespeeld kan worden, geldt voor den overblijvenden als remis (zie art. 4), tenzij door de gespeelde partijen de uitkomst van den match reeds beslist is.

RECHT VAN UITGAAF.

Art. 43. Behoudends een tegengestelde overeenkomst, heeft ieder speler een onbeperkt letterkundig *eigendomsrecht* op de met hem gespeelde partijen.

SCHAAKPROBLEEMEN.

Art. 44. Op Schaakprobleemen of *kunstspelen* is het schaakrecht van toepassing, behalve dat in een (goed) probleem niet mag worden gerocheerd.

De eerste zet der oplossing is volstrekt de eerste zet van het spel, zoodat alle aan voorafgegane (denkbeeldige) zetten ontleende onregelmatigheden een kunstspel buiten het normale schaakspel plaatsen.

Evenmin mag een samensteller van kunstspelen den spelers voorwaarden opleggen die het schaakrecht niet kent (een aangewezen stuk niet te bewegen, te slaan, en derg.), want dat is basterdspel.

Onmiddelijk na het Historisch Schaakrecht behooren de schaakgeboden van denzelfden auteur te volgen. Och, mochteu ze worden behartigd!

DIT ZIJN DE TIEN SCHAAKGEBODEN.

Ik ben de Wijsheid, die u roept uit de dienstbaarheid van het buffet aan het schaakbord des verstands.

Dat eerste gebod. Gij zult op dat bord geen onzin voor mijn aangezicht maken.

Dat tweede gebod. Gij zult geen valsche goden oprichten in den schaaktempel, noch Muzio, noch Salvio, noch Philidor, noch Stein, noch drieschaak, noch vierschaak, en gij zult die niet dienen.

Dat derde gebod. Gij zult den naam van het schaakspel niet ijdelijk gebruiken noch op allerlei gesukkel toepassen, want daaraan heb Ik een afgrijselijken hekel en Ik zal het u wis en zeker betaald zetten.

Dat vierde gebod. Langer dan zes dagen per week van 'smorgens vroeg tot 's avonds elf moogt gij niet schaken, want dat is lang genoeg en gij moet ook eens wandelen.

Dat vijfde gebod. Koopt de *Kerkvaders* en eert ze door onderzoek, want dat doende zal het u welgaan op de *via dolorosa* naar den schaakhemel.

Dat zesde gebod. Gij zult niet stelen, noch openbaar den tijd bij eenvoudige zetten, noch heimelijk de stukken als uw partij zich verwijdert.

Dat zevende gebod. Gij zult geen overspel doen, ja gij zult zelfs geen stuk onbehoorlijk aanraken.

Dat achtste gebod. Gij zult geen stukken of partijen doodslaan zonder éenig verstandig plan.

Dat negende gebod. Gij zult geen valsch getuigenis spreken als uw partij verloren is, noch over hoofdpijn, noch over haast, noch over tante, want zoodoende zoudt gij u gedragen als een schaaklummel.

Dat tiende gebod. Gij zult niet begeeren uws naasten dame, noch zijn raadsman, noch zijn paarden, noch zijn kasteelen, noch zijn knechten, als gij ze toch niet kunt krijgen, want dat is kwelling des geestes en baat u geen zier.

Uit de hiervolgende partijen, die voor 'tmeeren-
deel goed zijn gespeeld, kan de opmerkzame en
verstandige naspeler zien, hoe men wél en hoe men
niet moet schaken.

Van de bij de partijen voorkomende teekens wijst
een sterretje een' uitstekenden zet aan, terwijl een
zet, versierd met een vraagteken van zeer twijfel-
achtig allooï is.

De overige teekens zijn overbekend.

1ste CORRESPONDENTIE-PARTIJ

tusschen de schaakgezelschappen „Philidor” te Leeu-
warden en „van der Linde” te Winschoten, gespeeld
van 17 November 1875—28 Juni 1876.

GIUOCO PIANO.

Philidor.		van der Linde.	
<i>Wit.</i>		<i>Zwart.</i>	
1	e2—e4	e7—e5	21 Pc3+d5 Pe7+d5
2	Pg1—f3	Pb8—c6	22 h2—h3 Lg4—h5
3	Lf1—c4	Lf8—c5	23 Re1—e6 Pd5—f4 ⁽⁸⁾
4	c2—c3	Pg8—f6	24 Re6—e4 g7—g5
5	d2—d4	e5+d4	25 Rd1—e1 ⁽⁹⁾ b6—b5
6	c3+d4	Lc5—b4!	26 Lc4—f1 Lh5—g6
7	Lc1—d2	Lb4+d2!	27 Re4+f4 g5+f4
8	Pb1+d2	d7—d5	28 Re1—e6 Dd8—d5
9	e4+d5	Pf6+d5	29 Re6—d6 b5—b4*
10	Dd1—b3	Pc6—e7	30 Da3+b4 Dd5+a2 ⁽¹⁰⁾
11	K—g1	K—	31 Rd6+c6 Lg6—e4
12	Rf1—e1	c7—c6 ⁽¹⁾	32 Rc6+c3 Ra8—b8
13	Pf3—c5 ⁽²⁾	f7—f6	33 Db4—e7 Le4+f3
14	Pe5—d3	Kg8—h8	34 Rc3+f3 ⁽¹¹⁾ Da2+b2
15	Pd3—c5	Dd8—d6 ⁽³⁾	35 Rf3+f4 Db2—b7 ⁽¹²⁾
16	Pd2—f3 ⁽⁴⁾	b7—b6	36 De7—a3 Db7—b4
17	Pc5—e4	Dd6—d8	37 Da3—a2 a4—a3
18	Ra1—d1 ⁽⁵⁾	a7—a5	38 Rf4—f3 Rb8—a8
19	Pe4—c3	a5—a4 ⁽⁶⁾	39 d4—d5? ⁽¹³⁾ Db4—b2
20	Db3—a3 ⁽⁷⁾	Lc8—g4	40 Lf1—c4 Rf8—c8

en wit geeft de partij op.

1) Tot aan dezen zet zijn er van weerszijden de beste zetten gedaan en is de partij volkomen volgens de regelen der theorie gespeeld. Het volgende middenspel biedt eene zoo rijke keuze van zetten, dat daarvoor geene bepaalde regelen bestaan en men dus óf spelen van groote meesters moet volgen, óf zijne eigene hersenkracht moet laten werken, wat wel het beste is.

2) Die zetten met dat paard, zooals er verscheidene achtereen voorkomen beteekenen niets, beter was het dadelijk den roch van de dame te ontwikkelen op d1, en dan de dame naar de andere zijde te bewegen, waar ze veel werkzamer zou zijn. Staat de roch op d1, dan kan gerust, gelijk men later zien zal, met het paard gespeeld worden.

3) Hierop kon b7 niet genomen worden, wegens d6—f4, en dreigend a8—b8 waardoor wit de kwaliteit zoude verloren hebben.

4) Overmatige vrees voor den d-pion, d2—c4 was in alle opzichten sterker, het hierop volgende zetje van zwart kon dan immers niet geschieden, en we hebben dus een voorbeeld van schadelijke tempo winst.

5) Beter op c1, het zwakke punt van zwart; nog beter is het, om eerst het paard e4 op c3 op te ontwikkelen, dat kan door de volgende zetten van zwart moeilijk gebeuren.

6) Het moet betwijfeld worden, of wit de combinatie $\frac{c3+a5}{b6-b5} \frac{c4+b5}{c6+b5} \frac{b3+b5}{c8-d7}$ welgezien heeft, anders ware immers a2—a4 beter geweest.

7) Veel beter was b3—c2. De dame staat op a3 op nonactiviteit.

8) Het uitgangspunt eener schitterende combinatie nl. $\frac{e6+c6}{d8-e8} \frac{c6+b6}{c8-g6}$ Zonder in meerdere détails

te treden, kunnen wij zeggen, dat dit de leidende gedachte is, want, hoe wit ook speelt, steeds zal men zien, dat wit door zich van de c-lijn te verwijderen een zwak spel krijgt en zwart een overmach-

tig sterken aanval, een aanval die wit — zwart heeft indertijd de zaak „in extenso” onderzocht — een zeker verlies moet berokkenen en dit ziet wit ook in, want hij trekt zich terug.

⁹⁾ Deze zet en niet de volgende (gelijk indertijd de hoofdleder van wit na afloop der partij tegen den hoofdleder van zwart beweerde) geeft wit den doodsteek.

25 $\frac{d1-e1}{b6-b5}$ 26 $\frac{c4-e6}{b5-b4}$ 27 $\frac{a3+b4}{f4-d3}$ etc.

25 $\frac{d1-e1}{b6-c5}$ 26 $\frac{c4-e6}{b5-b4}$ 27 $\frac{a3-e3}{h5-g6}$ etc.

25 $\frac{d1-e1}{b6-b5}$ 26 $\frac{c4-e2}{h5-g6}$ 27 $\frac{e4-e3 \text{ of } e7}{f4-d5}$

25 $\frac{d1-e1}{b6-b5}$ 26 $\frac{c5-f1}{h5-g6}$ 27 $\frac{e4-e3-c7+f4}{f4-d5 \text{ of } g5+f4}$

¹⁰⁾ Het behoud van pion a en de onmogelijkheid voor wit om den b pion te behouden is de bepaalde reden van verlies voor wit.

¹¹⁾ Het lijkt zeer aanlokkelijk voor wit, om te spelen c3—c7, of f1—d3 beide met mat dreigende zetten, doch men ziet, dat a2—g8 het spel van wit onmiddelijk zoude ruïneeren.

¹²⁾ Wegens pion a 4 mag wit niet afruilen.

¹³⁾ $\frac{f3-b3}{b4+b3}$ $\frac{a2+b3}{a3-a2}$ doch f3—e3 was de zet.

In deze partij heeft de witte dame een nare rol gespeeld. Vooreerst heeft ze van den 10den tot den 30sten zet werkeloos gestaan en verder was ze gedwongen van zet 35 af de zwarte dame naast zich te zien, zonder haar te mogen aanraken.

2de CORRESPONDENTIE-PARTIJ
 gespeeld van 30 September 1876—15 Maart 1877,
 tusschen de schaakgezelschappen

van der Linde, en **Philidor,**
 te Winschoten, en te Leeuwarden.

FRANSCHÉ PARTIJ.

<i>Wit.</i>		<i>Zwart.</i>	
e2—e4	1. e7—e6	f2—f4	13. Pd7—b6
d2—d4	2. d7—d5	Lc4—e2 ⁽⁷⁾	14. f7—f5 ⁽⁸⁾
e4+d5	3. e6+d5	Dd1+d8 ⁽⁹⁾	15. Rf8+d8
Pg1—f3	4. Lf8—d6 ⁽¹⁾	Lc1—e3 ⁽¹⁰⁾	16. c7—c6 ⁽¹¹⁾
c2—c4 ⁽²⁾	5. d5+c4	Kg1—f2 ⁽¹²⁾	17. Pb8—d7
Lf1+c4	6. Pg8—f6	Ra1—d1	18. Pd7—f8
K ()	7. K ()	Kf2—g3	19. Kg8—f7 ⁽¹³⁾
Pb1—c3	8. Lc8—g4 ⁽³⁾	a2—a4 ⁽¹⁴⁾	20. Rd8+d1
h2—h3	9. Lg4—h5	Le2+d1 ⁽¹⁵⁾	21. Pf8—d7 ⁽¹⁶⁾
g2—g4 ⁽⁴⁾	10. Lh5—g6	Ld1—c2	22. Kf7—e6 ⁽¹⁷⁾
Pf3—e5 ⁽⁵⁾	11. Ld6+e5 ⁽⁶⁾	Rf1—d1 ⁽¹⁸⁾	23. Pb6—c8 ⁽¹⁹⁾
d4+e5	12. Pf6—d7	g4+f5!	24. Geeft op.

¹⁾ Beter was Pg8—f6. Door dezen zet maakt wit, gelijk uit den volgenden zet blijkt, het geslo-
 tene spel tot een voordeelig open spel voor zich zelve.

²⁾ Op den onregelmatigen 4den zet van zwart
 speelde in der tijd reeds *M. Lange* c2—c4 met goed
 gevolg. (Jahrb. d. Westdeutschen Schachbunds 1862.)

³⁾ Bepaald een verkeerde zet, die zwart minstens
 't verlies berokkent van 2 à 3 tempi en wit dade-
 lijk de betere positie geeft. Zwart moest eerst ge-
 speeld hebben Pb8—c6; dan stonden de partijen
 tamelijk gelijk. Pb8, gelijk 't vervolg leert, kan nu
 eerst na ettelijke gedwongene zetten van zwart wor-
 den ontwikkeld.

⁴⁾ Deze zet heeft wit veel berekening gekost.
 't Was nl. de vraag of zw. niet hierop zou kunnen
 antwoorden met 10. Pf6+g4, 11. h3+g4, Lh5+g4,
 en of zwart dan door die ruiling van een paard te-
 gen 2 pionnen niet den witten koningsvleugel zooda-
 nig ontblootte, dat zwart een' zegevierenden aanval
 daarop zou kunnen doen, of ten minste pion d4

veroveren en daardoor ten slotte een overwinnend spel zou krijgen. Van den anderen kant was g2—g4 zeer verleidelijk voor wit, wijl, bleek de afruiling voor zwart niet raadzaam, wit een sterk aanvallend spel moest krijgen, 't welk, vooral in een correspondentie-partij van 't hoogste gewicht is.

Een enkele variant, ten bewijze dat afruiling voor zwart slecht is

a. 10. g2—g4, Pf6+g4; 11. h3+g4, Lh5+g4; 12. Dd1—d3, (de eenige goede zet), Lg4+f3; 13. Dd3+f3, Dd8—h4; 14. Rf1—d1, Dh4—h2! 15. Kg1—f1, en de aanval is uit, terwijl wit beter staat.

b. 10. g2—g4, Pf6+g4; 11. h3+g4, Lh5+g4; 12. Dd1—d3, Dd8—f6; 13. Pf3—g5, Df6—h6; 14. f2—f4 en de aanval van zwart is wederom met voordeel voor wit afgeslagen.

c. 10, 11, 12 als boven (variant b), 13. Pf3—g5, Lg4—f5; 14. Dd3—f3, h7—h6; 15. Pg5—e4, Df6—g6!; 16. Df3—h2, Dg6—h5; 17. Pe4—f6! en zw. verliest.

5) Wit is nu als 't ware op een hellend vlak en moet vooruit, om de positie zijner pionnen zoo mogelijk te verzekeren en 't spel van zwart in een te dringen. Toch zou zwart — verstandig spelende — de partij nog wel remis hebben kunnen maken.

6) Deze zet is zeer slecht. Wit legt nu immers door de vereeniging zijner pionnen voor goed den grondsteen tot overwinning. Zw. moest spelen c7—c5 waardoor het centrum van wit nooit zoo sterk zou geworden zijn en wit zelfs op den duur zeer voorzichtig had moeten spelen om niet in de klem te geraken.

7) Le2 verdient de voorkeur boven Lb3, want het is wit nu te doen om Lg6 bedreigd te houden en daardoor den damevleugel van zwart niet tot ontwikkeling te laten komen, wat dan ook ten slotte het verlies moet worden voor zwart. Ging de witte looper naar b3 dan ontsnapte de zwarte van g6 over d3 naar c4 of a6 en kwam weer in 't spel.

8) Philidor heeft zich om dezen zet bepaald in zijn graf omgekeerd. Buiten de allerhoogste noodzakelijkheid geeft men toch geen vrijpion aan de tegenpartij, iets wat zwart hier doet, met verzaking aller piëteit. e5 moet nu ten slotte aan wit de overwinning verzekeren.

9) Juist op tijd neemt wit de dame, die wellicht een aardigen strooptocht zoude kunnen ondernemen naar h4 en wit tot eenige verdedigingszetten zou kunnen nopen, waardoor zw. tijd kreeg tot ontwikkeling van zijn damevleugel. Buitendien zijn de witte pionnen zoo vooruitgerukt dat 't beter is, dat de vijandelijke dame verdwijnt.

10) Nog twee andere zetten schenen goed te zijn nl. a4—a4 en Pc3—b5. Doch a2—a4 met antwoord Pb8—c6 is zwak, en Pc3—b5 met antwoord Rd8—d7, 16. Rf1—d1, Rd7—e7; 17. b2—b3, Pb8—a6 zou geen voordeel leveren, terwijl Lc1—e3, het spel van wit op volkomen regelmatige wijze en sterk ontwikkelt.

11) De eenige goede verdedigingszet, want nu Le3 gedaan is, kan zwart den aanval van wit op b5 en c7 niet afwachten.

12) Wit maakt nu van de tempi, straks door zwart verloren, gebruik om zijn' koning voor iederen aanval te dekken en in de nabijheid zijner vooruitgerukte pionnen te brengen.

13) 't Ware waarschijnlijk beter geweest voor zwart om zijn dame roch te ontwikkelen en niet den koning naar 't midden van 't spel te brengen, wat, zooals later blijkt, hoogst gevaarlijk is.

14) Wit wil Pb6 verjagen, dan tweemaal schaakbieden, op c4 en op c5 of zoo de zw. k. dadelijk op e8 gaat, blijft 't 2de schaak achterwege en gaat Lc4—d3 en verovert pion f5.

15) Beter is het met den looper te nemen dan met den roch, omdat de f-linie bezet moest blijven om Lg6 ingesloten te houden, dewijl op Rf1+d1, f5+g4 zoude volgen en zoodoende Lg6 vrij zou zijn, terwijl nu op f5+g4 door wit zoude gespeeld

worden f4—f5, 't welk wit niet zou kunnen doen als hij had gespeeld Rf1+d1.

¹⁶⁾ Een nietsbeteekenende zet. Op f8 houdt zw. het gevaarlijke punt e6 in bedwang, terwijl, als hij nu den roch had ontwikkeld, het spel veel langer zoude geduurd hebben. Nu evenwel is pion f5 bepaald verloren.

¹⁷⁾ Slecht. Een blijk dat zw. niets begrepen heeft van het gevaarlijke standpunt, 't welk de koning daar inneemt. 't Schijnt intusschen dat zwart reeds toen den zet Pb6—c8 in 't oog gehad heeft om het punt d6 te verdedigen tegen den roch die op d1 werd verwacht, zonder te berekenen dat zulks den onmiddellijken ondergang van zijn spel ten gevolge moest hebben. Zw. moest pion f5 hebben laten varen en gespeeld hebben Ke7, waardoor hij zijn spel nog vrij lang, hoewel dan ook zonder goed gevolg, had kunnen rekken.

¹⁸⁾ Oppervlakkig gezien schijnt zwart op Rf1—d1 te kunnen spelen f5+g4 en Rd1 minder goed te zijn voor wit; doch op f5+g4 zou volgen:

- a. 23. Rf1—d1, f5+g4;
 24. f4—f5! Lg6+f5;
 25. Rd1—d6! Ke6—e7 (want Ke5⁰ spelende, zou wit spelen Lf4†);
 26. Lc2+f5 en zwart is verloren.
- b. 23. Rf1—d1, f5+g4;
 24. f4—f5! Ke6+e5;
 25. f5+g6 en zwart verliest.

¹⁹⁾ Op 23. Rf1—d1 antwoordt zwart evenwel Pb6—c8. Een zelfmoord! Zwart ziet over 't hoofd de combinatie: 24. g4+f5! en onverschillig wat 't antwoord is van zwart, hij verliest Lg6 of Pd7 plus nog een enkele pion,

- immers 24. g4+f5! Lg6+f5;
 25. Lc2+f5! Ke6+f5;
 26. Rd1+d7 en vervolgens b7 of g7,
 of 24. g4+f5! Ke7;
 25. f5+g6 etc., etc.

Overigens leert eene aandachtige beschouwing,

dat zwart na wits 23sten zet ook niet den roch had kunnen spelen. Immers Rd8 deed zwart Lg6 verliezen, terwijl Rf8 zwart op kwaliteitsverlies zou komen te staan door Le3 tegen Rf8 te moeten afruilen.

Zwart had slechts kunnen spelen Ke7.

Het slot heeft Leeuwarden minnetjes gespeeld (gescharreld), wit daarentegen energiek en consequent.

't Was dus verstandig van zwart geen teeken van leven meer te geven en onbeweend naar 't schimmenrijk aftedalen. — *Sic transit gloria mundi.*

Siciliaansche Partij,

gespeeld 7 October 1876, in de schaakclub

„van der Linde”

<i>Wit.</i>		<i>Zwart.</i>
A. H. BECKER.	Dr. T. HAAKMA	TRESLING.
1. e2—e4	c7—c5	23. Pc2—e1
2. Lf1—c4	e7—e6	24. f2—f3
3. Pg1—f3 (1	d7—d5	25. g2—g3
4. e4+d5	e6+d5	26. Re2+e7
5. Lc4—b3	Pb8—c6	27. Pel—g2
6. K (Pg8—f6	28. Kg1—f2
7. d2—d3	Lf8—e7	29. Dd1—e2
8. Rf1—e1	K (30. La4—d1
9. Lc1—g5?	Lc8—e6	31. De2—f1
10. Pb1—c3	Ra8—c8 (2	32. Pg2+e3
11. Pc3—b5 (3	a7—a6	33. Kf2—g2
12. Pb5—a3	h7—h6*	34. Rb1—b2
13. Lg5+f6 (4	Le7+f6	35. Rb2—f2
14. Ra1—b1 (5	Pc6—a5	36. a2—a4
15. c2—c4	d5—d4	37. Ld1—e2
16. Pf3—e5 (6	Pa5—c6	38. Le2—d1
17. Pe5+c6	Rc8+c6	39. g3+f4!
18. Lb3—a4	Rc6—c7	40. h2—h3
19. b2—b4	b7—b6	41. Ld1+f3
20. b4—b5?	a6—a5 (7	42. Kg2—h2
21. Pa3—c2 (8	Dd8—d6*	43. Rf2—g2
22. Re1—e2	Lf6—d8 (9	44. Rg2—g4
		Kf4—f5!

Wit abandonneert. Een hoogst interessant slot der partij.

1) Beter is Pb1—c3 die den vijandelijken d-pion langer ophoudt en zoo zwarts ontwikkeling bemoeijelijkt.

2) Beter is Rab8 ter ondersteuning van den b-pion, die een veel grooter rol spelen moest, dan hem nu te beurt valt.

3) Tempo-verlies.

4) Och ja, dat zwarte loopertje kan daar ook hoegenaamd geen kwaad!

5) O! wat wit dat zetje rouwen gaat! Zal het paard a3 weer goedschiks in het spel komen dan dient het over b1 te marcheeren. c2—c3 ware in elk opzicht preferent geweest.

6) En 't is het eenige cavallerie-corps, 't welk wit bij de hand heeft; waartoe het ten doode gewijd?

7) Het spel van wit is nu te gesloten, dat van zwart vrij en open.

8) Te driftig mon beau cavalier! Rb1—b2 was hier de zet.

9) Beter Le5.

Siciliaansche Partij.

Schaakklub „v. d. Linde,” 22 Januari 1877.

Wit.

Zwart.

L. ZUIDEMA.

Dr. T. HAAKMA TRESLING.

1. e2—e4	c7—c5	9. Lc4—d3	Lc8—b7
2. Lf1—c4	e7—e6	10. Rf1—e1	e6—e5
3. Pb1—c3*	Pb8—c6	11. Pc3—d5	Pc6—c7?
4. Pg1—f3	d7—d6?	12. Pd5+f6	g7+f6
5. K—	a7—a6	13. b2—b3	Pe7—g6
6. d2—d4	c5+d4?	14. c2—c4	b5+c4
7. Pf3+d4	Pg8—f6	15. Ld3+c4	Ra8—c8 ⁽²⁾
8. Pd4—f3 ⁽¹⁾	b7—b5	16. Lc4—d5*	Lb7+d5

1) Hier is f2—f4 verreweg beter.

17. Dd1+d5	Rc8—c5?	31. Le3+b6?	c4+d3
18. Dd5—d3	Dd8—c8	32. Dc2+c7	Ld6+c7
19. Lc1—d2	a6—a5?	33. Lb6+c7	Rc8+c7
20. Ra1—c1	Lf8—e7	34. Rf1—d1	Rc7—d7
21. Rc1+c5	d6+c5	35. Kg1—f2	f7—f5*
22. Re1—c1	Dc8—c7	36. e4+f5	e5—e4
23. Ld2—e3	K	37. Kf2—e3	Rd7—e7
24. Dd3—c4	Rf8—c8	38. Rd1—c1	Kg8—f7
25. Pf3—e1	Pg8—f8	39. Rc1—c5?	Kf7—f6
26. Pe1—d3	Pf8—d7	40. Rc5+a5	Re7—e5
27. f2—f4	Le7—d6	41. Ra5+e5	Kf6+c5
28. f4+c5	f6+e5	42. a2—a4	Ke5+f5
29. Rc1—f1	Pd7—b6	43. a4—a5	Zwart geeft op.
30. Dc4—c2	c5—c4		

2) Rab8 of Lc8 sterker. Zwart haalt zich de vijandelijke dame leelijk op den hals.

***De duivel in het hondenkok of de
gebraden theekeutel.***

Motto: *Lezer, ik hoop, dat je dit rat.*

24 October 1877, Groningen.

A. Wit.

B. Zwart.

1. e2—e4

e7—e5

De partij van zwart staat hier uitstekend. Slechts een geniale blik, zooals Wit dien door de geheele partij toont, is in staat zulk een vesting tot overgave te dwingen.

2. Lf1—c4

Pg8—f6

3. Pg1—f3

Lf8—e7

4. Pf3—g5

.....

Klaarblijkelijk met het doel om 5. Pg5+f7 te doen volgen. Dit schitterende plan met de strategische bekwaamheid van een *Osman*-pacha op touw gezet, mislukt jammerlijk door

4.

K

Das hat einer ihm gesagt, dacht Wit onmiddellijk. En inderdaad hij had er reden toe. De cavalerie-beweging wordt dus onnut en loopt op kruis,

ik wil zeggen , tempo-vermorsen uit. Ten bewijze van deze stelling strekt de 16de zet.

5. d2—d3 Le7—c5

De goedgunstige lezer zal zich verwonderen , waarom niet dadelijk 3. Lf8—c5 gespeeld is. Ik wil hem de reden zeggen. Zwart had bij den derden zet nog geen plan. Men ziet dus hoever hij Trochu overtreft.

6. Dd1—f3 d7—d6

7. Lc1—e3 Lc5+e3

Deze zet bewijst zonneklaar , dat zelfs een raadsheer zich tusschenbeide vergissen kan. De f-linie wordt nu voor het zware geschut van Wit geopend.

8. f2+e3 Pb8—c6

9. h2—h4 Pc6—b4

Bijna zoo geniaal als de 4de zet van Wit. De onnoodige moeite evenwel , die Wit zich nu op den hals haalt , had gemakkelijk kunnen voorkomen worden door 9. a2—a3

10. Lc4—b3 c7—c5

Een volkomen onpractische manoeuvre. De pionnenmacht van Wit is aan deze zijde te groot.

11. Pb1—c3 a7—a6

12. a2—a3 Pb4—c6

13. Pc3—d5 Pf6+d5

14. Lb3+d5 Dd8—e7

Zwart ziet nu toch in dat men de goden niet mag verzoeken. Met jeugdige onbezonnenheid heeft hij voortdurend h7—h6 voor onnoodig gehouden.

15. Rh1—f1 Pc6—d8

Dat rückwärts concentreren geeft volstrekt niets. Lc8—e6 was minder karakterloos en gaf beter resultaten.

16. Pg5—h3

Zeer listig inderdaad om den volgenden zet mogelijk te maken , die trouwens volkomen doelloos is. De Shipka-pas schijnt hier de prototype te zijn : „Om strategische redenen verliet de cavallerie hare ingenomen stellingen.”

16. Lc8—e6

17. h4—h5

Misschien heeft deze pion niets anders te doen dan de vijandelijke positiën te verkennen. Wellicht is het ook slechts een wandelingetje van een schildwacht, die zich verveelt.

17. Le6+d5
 18. e4+d5 f7—f6
 19. g2—g4

Wandelen is aanstekelijk; welnu, zij kunnen het gerust doen. Zwart heeft zichzelf alle beweging zoo onmogelijk gemaakt, dat de nieuwsgierigheid der witten, die eens over de wallen van de vesting komen gluren, zeer wel te begrijpen is.

19. b7—b5

Dat noemt men in 't schermen een feinte. Zwart hoopt in stilte, dat Wit nu al zijn aandacht aan den linkervleugel zal wijden en steekt aan de andere zijde als een echte struisvogel den kop in het zand.

20. K— De7—f7

Men verhaalt van de varkens, dat zij uit eigen beweging in een brandend gebouw loopen. Deze dame schijnt lid van de firma Varken & Co. te zijn. Pd8—f7 ware beter om vervolgen: Pf7—g5 te spelen.

21. Rd1—d2 Ra8—c8

Struisvogelpolitiek.

22. Rd2—f2 c5—c4

Dat aanvallen zonder troepen is een niet onbelangrijk schouwspel.

23. Df3—e4

Het doodvonnis zal dadelijk voltrokken worden. Als een tweede Socrates versmaadt Zwart evenwel de middelen om te ontkomen (b. v. h7—h6). Met een edelen heldenmoed roept hij uit: wat de goden besloten hebben, dat geschiede. En blijmoedig speelt hij:

23. Rc8—c5. Doch ach, hoe ellendig bekwam hem dat spel!

24. Ph3—g5

De hand der Nemesis! En toch was met 24. f6+g5 nog niet alles verloren. Wat heeft men aan goede troepen, als de generaal ze zoo ge-

bruikt? Zwart is als Methusalem der dagen zat en speelt

24., Df7+d5

Nu wordt Wit natuurlijk boos en zet

De4+h7 †

En zijn er nu nog heeren, die het lijkje willen zien? „Het lijkt wel of hij aan een beroerte gestorven is”, zei een buurman tegen mij, „Hij ziet er nog zoo dik en welvarend uit.”

De beide volgende partijen, gespeeld door den grootsten man dezer eeuw, verdienen wel der vergetelheid ontrukkt te worden.

MADAME DE RÉMUSAT.

NAPOLEON I.

Wit.

Zwart.

1. d2—d3	Pg8—f6	8. Pg1—h3	Pe5—f3!
2. e2—e4	Pb8—c6	9. Ke1—e2	Pf3+d4!
3. f2—f4	e7—e5	10. Ke2—d3	Pg4—e5!
4. f4+e5	Pc6+e5	11. Kd3+d4	Lf8—c5!
5. Pb1—c3	Pf6—g4	12. Kd4+c5	Df6—b6!
6. d3—d4	Dd8—h4!	13. Kc5—d5	Db6—d6 †.
7. g2—g3	Dh4—f6		

NAPOLEON I.

Generaal BERTRAND.

Wit.

Zwart.

1. e2—e4	e7—e5	8. f2—f4	d4+c3!
2. Pg1—f3	Pb8—c6	9. Kg1—h1	c3+b2
3. d2—d4	Pc6+d4	10. Lc4+f7!	Ke8—d8
4. Pf3+d4	e5+d4	11. f4+e5	b2+a1 D
5. Lf1—c4	Lf8—c5	12. Lf7+g8	Lc5—e7
6. c2—c3	Dd8—e7	13. Dd1—b3	a7—a5 ⁽¹⁾
7. K—	De7—e5		

1) Willens of onwillens
een verkeerde zet.

Keizer Napoleon riep nu in triomf: „Bertrand, mon ami enfin vous voilà attrapé!”

„Vraiment, sire?” antwoordde de Generaal.

„Oui, échec!” „Encore échec!”

„Encore deux fois échec et échec et mat!”

„C'est juste,” hernam de generaal, er bijvoegende:
„Ah! Sire, vous êtes toujours vainqueur.”

Inderdaad, Napoleon gaf na den 13den zet in vijf zetten mat.

Een indrukwekkend gezicht moet het geweest zijn, dien man, wiens blik de geheele wereld deed sidderen, aldus gevangen op St. Helena te zien; de gloriezon van Marengo en Austerlitz een droom --- het slagveld nu een speeltuig van ivoor, nauwelijks twee vierkante voeten groot!

Schaakklub »van der Linde.»

14 November 1877.

<i>Wit.</i>		<i>Zwart.</i>	
DIKEMA.		ZUIDEMA.	
1. e2—e4	c7—e6	15. Ld3—b5	Le6—d7
2. d2—d4	d7—d5	16. Re1+e8!	Dd8+e8
3. e4+d5	e6+d5	17. Lb5+d7	De8+d7
4. Pg1—f3	Pg8—f6	18. Lc1—f4 *	Ra8—e8
5. Lf1—d3	Lf8—d6	19. g3—g4	g7—g5
6. Pb1—c3	c7—c6	20. Lf4—e5	Pc5—e4
7. K ()	(¹ K ()	21. Le5+f6	Pe4+f6
8. h2—h3	(² Rf8—e8	22. Pf3—d4	Pf6—e4
9. Rf1—e1	Lc8—e6	23. Pd4—f5	Dd7—e6
10. Pc3—e2	Pb8—d7	24. Dd1—d4	De6—b6 ?
11. c2—c3	h7—h6 (³	25. Dd4+b6	a7+b6
12. Pe2—g3	Ld6+g3 (⁴	26. Pf5+h6!	Kg8—g7
13. f2+g3	c6—c5	27. Ph6—f5!	Kg7—g6
14. d4+e5	Pd7+c5		

Na eenige zetten geeft zwart de partij op.

¹⁾ De partij (Fransche opening) wordt op correcte wijze gespeeld. Het „Handbuch” zet daarop zijn veelbeduidend „fiat.” Wat wil men nog meer? Toch verklaart *Max Lange* in zijne „neue Schachpartien” 4. c2—c4 ziemlich empfehlenswerth. Men beproeve het, ware het alleen reeds om de afwisseling.

- 2) Lg5 ware beter geweest.
 3) Is die zet zoo noodig? Is Pfh5 niet beter?
 4) Mis; Dd8—c7 moest gespeeld zijn.

Dit is een zeer aardig partijtje, waarin wit getoond heeft te weten, hoe men door een reeks kleine voordeeltjes ten slotte zich de zege verschaft.

Schaakklub »van der Linde,»

10 October 1876.

Wit.

Zwart.

Dr. T. HAAKMA TRESLING.

Z.

Schotsche opening.

<p>1. e2—e4 e7—e5
 2. Pg1—f3 Pb8—c6
 3. d2—d4 e5+d4
 4. Pf3+d4 Dd8—h4
 5. Pd4—b5 Dh4+e4!
 6. Lf1—e2 Lf8—b4!
 7. Lc1—d2 Lb4+d2!?
 8. Pb1+d2* De4+g2
 9. Le2—f3 Dg2—g5
 10. Pb5+c7! Ke8—d8
 11. Pc7+a8 Pg8—f6</p> | | <p>12. Ke1—f1 Dg5—b5!
 13. Lf3—e2 Db5+b2
 14. Pd2—c4 Db2—b4
 15. Dd1+d4 Pc6+d4
 16. c2—c3 Pd4—b5
 17. Pc4—e5 Pb5—d6
 18. Ra1—d1 Ra8—e8
 19. Rd1+d6 Re8+e5
 20. Rh1—g1 g7—g6?⁽¹⁾
 21. Rd6+f6 zwart geeft op.</p> |
|---|--|--|

- 1) Zwart moest spelen Kd8—e7.

24 October 1877.

Wit.

Zwart.

L. BENIMA.

A.

<p>1. e2—e4
 2. Lf1—c4
 3. Pg1—f3
 4. d2—d3</p> | | <p>e7—e5
 Pb8—c6
 h7—h6 tempo-verlies
 </p> |
|---|--|--|

Eene slappe voortzetting. De juiste zet is d2—d4 en dan zoo snel mogelijk de rochade.

4.		Lf8—c5

5. Lc1—e3		Lc5+e3

Slecht van zwart. Lb6 was de zet. Nu krijgt

wit vooreerst een sterk centrum en ten tweede een open roch-lijn bij de rochade die evenwel, credat Judaeus Apelles maar achterwege blijft.

6.	f2+e3	Pg8—f6
7.	Pb1—c3	d7—d6
8.	h2—h3

Niets minder lamclendig dan 't volgende schuiven van zwart a7---a6.

8.	a7—a6
9.	a2—a3

Zeker om de symmetrie. Beide partijen bewaren hunne dame als kostelijk piéce de milieu.

9.	g7—g5
----	-------	-------

De zetten 9—19 kenmerken zich door scharrel-en moordlust.

10. g4, De7; 11. Rf1, Le6; 12. Pd5, Ld5°;
 13. Ld5°, Pd5°; 14. ed5°, Pd8; 15. Pd2, h5;
 16. gh5°, f6; 17. Pe4, Rh6; 18. Dg4, Df7;
 19. c4, Ke7; 20. Pg3, Rh8; 21. Rd1, b5;
 22. Rd2, Dh7; 23. e4, Rf8; 24. Rf3, Rb8;
 25. Rdf2, bc4°; 26. dc4°, Rb6; 27. Kf1, c6;
 28. Pf5!, Kd7; 29. Pd4!, Kc7; 30. Pe6, Pe6°;

Dat luie paard op d8 is er niet te goed voor om de langdurige rust gedurende zijn leven te verwisselen met de eeuwige rust en stervende zijne tegenpartij aan een vrij-pion te helpen.

31. De6°, Dd7; 32. Dd7°, Dd7°; 33. Rf6°, Rf6°; 34. Rf6°, cd5°; 35. cd5°, Rb2°; 36. h6, Rh2; 37. Rf3, g4; 38. Rg3, gh3°; 39. h7, Rh1!; 40. Rg1. en Zwart abandonneert.

Schaakklub »van der Linde.»

5 December 1877.

FRANSCHÉ PARTIJ.

Wit.

Dr. TRESLING.

1. e2—e4	e7—e6
2. d2—d4	d7—d5
3. e4+d5	e6+d5
4. Pgl—f3	Pg8—f6
5. Lf1—d3	c7—c5
6. b2—b3	a7—a6 ⁽¹⁾
7. K—	Lf8—e7
8. d4+c5	Le7+c5
9. Rf1—e1!	Lc5—e7
10. Lc1—b2	K—
11. Pb1—d2	Lc8—e6
12. Pf3—e5 ⁽²⁾	Pb8—c6
13. Pd2—f3	Le7—d6 ⁽³⁾
14. Pe5+c6	b7+c6
15. Pf3—g5	Rf8—e8 ⁽⁴⁾
16. Lb2+f6	Dd8+f6
17. Ld3+h7!	Kg8—h8 ⁽⁵⁾
18. Dd1—h5	Df6—h6 ⁽⁶⁾
19. Dh5+h6	g7+h6
20. Pg5+e6	f7+e6
21. Lh7—g6 ⁽⁷⁾	Re8—e7
22. Rel—e2	Kh8—g7

Zwart.

D. OUWERSLOOT.

23. Lg6—d3	a6—a5
24. c2—c3	Ra8—e8
25. Ra1—e1	e6—e5
26. f2—f3	c6—c5 ⁽⁸⁾
27. c3—c4	d5—d4
28. e2—e4	h6—h5
29. Re4—h4	Re8—h8 ⁽⁹⁾
30. f3—f4	e5+f4 ⁽¹⁰⁾
31. Rel+e7!	Ld6+e7
32. Rh4+f4	h5—h4
33. Rf4—f3	Le7—d6
34. g2—g3	h4+g3
35. h2+g3	Rh8—a8
36. a2—a4	Ra8—b8
37. Ld3—c2 ⁽¹¹⁾	Kg7—h8
38. g3—g4	Rb8—e8
39. Kg1—f2	Re8—b8 ⁽¹²⁾
40. Rf3—h3!	Kh8—g7
41. Rh3—h7!	Kg7—f6
42. Rh7—h6!	Kf6—e7
43. Lc2—f5 ⁽¹³⁾	Na nog eenige zetten gaf zwart de partij op.

1) Zwakke zet, waarvan wit profiteert, door aanvankelijk de rochade te beletten.

2) c2—c4 met volgend Ra1—c1 was sterker geweest.

3) Door dezen zet gaat, gelijk men zien zal, onvermijdelijk een pion verloren.

4) De geheele verdediging tegen deze combinatie van wit, wordt door zwart uitstekend gespeeld, want een weinig nadenken doet zien, hoe gevaarlijk de aanval van wit op den zwarten koningsvleugel is, doch het verlies van een pion kon niet belet worden.

5) De beste zet; op f8 had hij zich door het plaatsen van Dd1—h5, met opvolgend schaak op e6 en daarna h8 volledig kwaliteits verlies berokkend.

6) De positie is zeer interessant; het schijnt, dat door Pg5+f7! iets te verdienen valt voor wit, doch men vergete niet, dat wit door daarna de dame op f7 te brengen tengevolge van h2—h1 en e8 mat zoude worden.

7) Beter dadelijk op d3.

8) Beter ware geweest Ld6—c5!; dan was wit genoodzaakt op h1 te spelen; dit veroorzaakte hem wel niet bepaald 't verlies van 't spel, maar toch verlies van tijd. Buitendien staat de looper op c5 zeer goed.

9) Gedwongen; ging de koning op h6 dan verloor hij door g2—g4.

10) Gedwongen.

11) Veel beter op f5.

12) Zwart is klaarblijkelijk verlegen wat te zetten, en veel keuze is er dan ook niet.

13) Men begrijpt dat zwart nu niet Rb8+b3 kon doen, daar hij dan looper of roch door Re6! moest verliezen.

24 October 1877.

Wit.

S. R. DALLINGA.

1. e4, e5; 2. Lc4; Pf6;

Hoewel Lc4 tegenwoordig niet meer zoo reu is als vroeger, heeft dit zetje nog altijd zijne eigenaardige bekoorlijkheden.

3. d3, Lc5; 4. Lg5, d6; — Lg5, Wozu? Pf3 is sterker.

5. h3, K—; 6. Lf6^o, Df6^o; 7. Pf3, Pc6;

Zwart speelt zeer goed. Dat paard c6 heeft een schoone toekomst. Straks over e7 naar den koningsvleugel, teneinde de vijandelijke linie, die reeds door h3 verzwakt is, aantevallen; maar:

8. K—, Pd4; zwarts vervolg. in den achtsten zet is akelig en dient alleen om 's vijands slagorde te versterken.

Zwart.

VAN NOUHUYS.

9. Pd4^o, Ld4^o; 10. c3, Lb6; 11. Pa3, c6;
 12. Pc2, a5; 13. a3, Le6; ---- a3, welzeker!
 die zet was hoognoodig! Een tempo-verlies meer
 of minder komt er niet op aan. Een kniesoor, die
 daarop let. Het spel van zwart, schoon volstrekt
 niet onberispelijk, is toch nog sterker dan dat van wit.
 Ra, ra, hoe is de uitkomst? 14. Le6^o, fe6^o; ---
 Le6^o is weer een zwakke zet; zwarts zielewenschen
 worden vervuld. Als hij nu maar profiteerde!
 15. Pe3, Dg5; 16. Dg4, Dh6; 17. Pc4, Le5;
 18. b4, ab4^o; --- Wit wordt wakker. 19. cb4^o, Ld4;
 20. Rael, d5; 21. Pa5, Dd2; --- Dd2. 's ist
 so schön im fremden Lande. Maar, of dat reisje
 wel bevallen zal? Wit werpt zoo eenige hindernissen
 op zwarts gloriepadje en speelt van nu af uitstekend.
 22. Pb3, Lf2^o!; 23. Kh2, Dd3^o; 24. Pc5, Da3^o;
 25. Pe6^o, Rf7; 26. Rf2^o, Db4^o; 27. Rf7^o, Kf7^o;
 28. Rf1!, Ke7; 29. Dg7^o! Kd6; 30. Rf6, Rb8;
 31. Dc7 †.

'T had zwart in den 25sten zet ook niets geholpen,
 zoo hij de dame gespeeld had. 'T zwarte spel is
 reddeloos. De rollen zijn omgekeerd. Wit in 't
 begin zwak, speelt nu sterk en zwart eens zoo
 krachtig is slapjes geworden. Die 't laatst lacht,
 lacht 't best.

De benaming „Fransche opening” is in omloop
 geraakt sedert Parijs (in eene correspondentiepartij
 van 1834--1835 gevoerd met Londen) den zet e6
 tegen e4 aanwendde. Dat deze speelwijze vooral
 bij de Franschen bijzonder hoog staat aangeschreven,
 zooals dr. *Max Lange* in zijne „neue Schachpartien”
 pag. 4 beweert, is volstrekt niet zeker. Integen-
 deel, toen de Engelschman *Staunton* in zijn bekenden
 wedstrijd met *St. Amant*, een Fransch schaker, met
 dezen zet zijne verdediging begon, vond de Palamède,
 een Fransch schaakorgaan, dit alles behalve nobel.

'T Mocht zijn, dat Frankrijk meende, alleen recht
 op dien zet te hebben!

De zet e6 komt reeds voor bij den Spanjaard *Lucena* (1497) --- cf. *Van der Linde*, „kerkvaders der schaakgemeente”, pag. 39, sqq.; alsmede diens „Schachspiel des XVI Jahrhunderts” pag. 141, sqq. --- bij den Romein *Polerio* en diens school en stond minder bij *Ponziani* († 1796) dan bij diens tijdgenoot *Philidor* († 1795) in achting. Men ziet het: *recht* op dien naam: Fransche opening, geeft de zet e6 niet. Maar is hij nu eenmaal in de Schaakwereld als zoodanig bekend, hij blijve dat, zoö al niet „par droit de naissance”, dan toch „par droit de conquête”.

Dat overigens de met zet e6 aangevangene partijen zelden tot levendig figurespel aanleiding geven, is bekend en de volgende partij weerspreekt dit niet. Wat zich bij lange na niet altijd doen laat, nl. het ontleden der partij in de drie hoofd-deelen: opening, midden der partij en eindspel, kan hier gemakkelijk geschieden. De zes eerste zetten maken de opening uit. Zet 6—21 vormt 't midden der partij en een niet onaardig eindspel besluit het geheel. De opening is zoo correct mogelijk. Beide schakers bewijzen bekend te zijn met de door de theorie als de beste erkende zetten.

Jammer genoeg kan men dit niet van al onze Groninger schakers getuigen. Een zeer klein gedeelte zelfs kan er maar aanspraak op maken. Ja, nog zijn er, die meenen dat het kennen en spelen der theoretische zetten den schaker tot eene machine verlaagt, het spel in geheugenwerk oplost. Er is maar één geneesmiddel, dat afdoend belooft te zijn tegen die ziekelijke meening; dit nl.: „leert de theorie kennen!” Dit recept, goed toegepast, zal den patient cureeren, hem overtuigen dat men eerst na het genotvolle gebruik van dit geneesmiddel het schoone van 'tedele geestesspel zien en waardeeren kan.

Zegt het voort!!

Was de opening der partij correct, op dien naam mag het midden niet in allen deele aanspraak maken.

Zet 8. Pc3—e2. Hier moest wit Lg5 gespeeld

hebben. Met 8. Lg4 had zwart 't sterkere spel gehad. Ook is het de vraag of 9. Lf4 niet beter vervangen ware door Pg3. Op 10. c2—c4 had zwart, naar 't schijnt den belangrijken zet f7—f5 kunnen spelen. Voorts had hij in plaats van het door niets gedwongene Pe4—g5 aan de ontwikkeling van zijn dame paard moeten denken.

Bij zet 21 staan de partijen vrij wel gelijk. Maar nu schijnt de heirvoerder van 't witte spel meer beleid te bezitten dan zijn tegenstander. Tengevolge van een paar door een goed schaker gemakkelijk te vinden zwakkere zetten (waarvan wit een dankbaar gebruik maakt) geraakt zwart op het „martelaarsplein” waartoe de „brug der zuchten” den in onze schaakwereld maar al te goed bekenden toegang geeft. R. I. P.

Schaakklub „van der Linde.”

FRANSCHÉ PARTIJ.

<i>Wit.</i>		<i>Zwart.</i>	
Dr. T. HAAKMA TRESLING.		DIKEMA.	
1. e2—e4	e7—e6	16. Dd1—d3	g7—g6
2. d2—d4	d7—d5	17. Ra1—e1	Ra8—e8
3. e4+d5	e6+d5	18. Re1—e3	Rc8+e3
4. Pg1—f3	Pg8—f6	19. f2+e3	Rf8+f1!
5. Lf1—d3	Lf8—d6	20. Kg1+f1	Pd7—f6
6. K—	K—	21. Lc2—d1	Pf6—g4
7. Pb1—c3	c7—c6	22. Ld1+g4	Dg5+g4
8. Pc3—e2	Lc8—e6	23. h2—h3*	Dg4—f5!
9. Lc1—f4	Pf6—e4	24. Dd3+f5	g6+f5
10. c2—c4	Ld6+f4	25. Kf1—f2	Kg8—f7
11. Pe2+f4	Pe4—g5	26. Kf2—f3	Kf7—f6
12. Pf3+g5	Dd8+g5	27. Kf3—f4	h7—h5
13. Pf4+e6	f7+e6	28. h3—h4	b7—b5
14. c4+d5	e6+d5	29. b2—b4	a7—a6
15. Ld3—c2	Pb8—d7	30. a2—a3	geeft op.

Schaakklub »van der Linde.»

28 Februari 1877.

Wit.

ZUIDEMA.

Zwart.

Dr. T. HAAKMA TRESLING.

Opening dame-pion.

1. d2—d4	d7—d5	19. Df4+d6	c7+d6
2. Pb1—c3	Lc8—f5	20. Lc2—b3 ⁵	d6—d5
3. Lc1—f4	Pb8—c6	21. Ra1—c1	Ra8—d8
4. e2—e3*	a7—a6?	22. Pe2—f4 ⁶	g7—g5
5. a2—a3	e7—e6	23. Pf4—e2	f5—f4
6. Pg1—f3 ¹	Lf8—d6	24. Pe2—c3	Pc6—a5
7. Lf4+d6	Dd8+d6	25. Lb3—a2	Pa5—c4
8. Lf1—d3	Pg8—e7	26. b2—b3?	Pc4+a3
9. K [^]	K [^] g8	27. b3—b4	f4+e3
10. Rf1—e1	Lf5—g4	28. f2+e3	Pa3—c4
11. h2—h3	Lg4+f3 ²	29. La2+c4	b5+c4
12. Dd1+f3	f7—f5	30. Re1—f1	Rf6+f1! ⁷
13. Pc3—e2	Rf8—f6	31. Rc1+f1	Kh8—g7
14. c2—c4	d5+c4	32. Rf1—a1	Rd8—d6
15. Ld3+c4	b7—b5	33. b4—b5	a6+b5
16. Lc4—d3 ³	e6—e5	34. Pc3+b5	Rd6—d7
17. Ld3—c2 ⁴	e5—e4	35. Ra1—a7	Rd7+a7
18. Df3—f4	Kg8—h8	36. Pb5+a7	c4—c3

Wit geeft op.

¹) Beter Lf1—d3 dewijl zwart nu Lf8—d6 en Pg8—e7 kan spelen om 't punt f5 te dekken.

²) Jammer! naar h5 had hij moeten loopen en op g2—g4 naar g6.

³) Deze looper had beter gedaan met terug te gaan op a2 om de lijn a2—g8 bezet te houden.

⁴) Beter was het den pion te nemen, want wegens Da8⁰ kan Pe5⁰ niet geschieden en kan wit daarna met Pd4 in zwarts spel dringen.

⁵) Geheel onnoodig, als wit bij den 16den zet zich op die lijn had begeven.

⁶) Tempo-verlies.

⁷) Beter Rd8—f8.

Schaakklub van der Linde.

11 Juli 1877.

Wit.

Zwart.

Z.

Dr. TRESLING.

Russisch paardspel.

1. e2—e4	e7—e5	15. Pb1—d2	Pd4+f3
2. Pf1—g3	Pg8—f6	16. Pd2+f3	f7—f6
3. Pb1—c3 ⁽¹⁾	Pb8—c6	17. Rf1—e1	c7—c5
4. d2—d3	d7—d6	18. Pf3—d2	Dd8—d5 ⁽⁵⁾
5. Lc1—e3	Lf8—e7	19. Dd1—f3	K [^] e8
6. Lf1—e2	h7—h6	20. Df3+d5	Le6+d5 ⁽⁶⁾
7. h2—h3	Lc8—e6	21. Pd2—f3 ⁽⁷⁾	Pf4+h3! ⁽⁸⁾
8. a2—a3?	a7—a6?	22. g2+h3	Rh8+h3
9. Pc3—b1 ⁽²⁾	d6—d5	23. Re1—e3 ⁽⁹⁾	Rd8—h8
10. e4+d5	Pf6+d5	24. Ra1—e1	g5—g4
11. K [^]	Le7—g5	25. Ph2+g4	Ld5+f3
12. Le3+g5	h6+g5	26. Re3+f3	Rh3—h1!
13. Pf3—h2 ⁽³⁾	Pd5—f4	27. Kg1—g2	Rh1+e1
14. Le2—f3	Pc6—d4 ⁽⁴⁾		

Wit abandonneert.

1) De gewone zet is Pe5⁰ waarop d7—d6 enz.

2) Tempo-verlies, waardoor de aanval op zwart overgaat.

3) Gedwongen; want wachtte wit af g5—g4 dan doet een enkele oogopslag zien dat de aanval van zwart op den witten koningsvleugel onweerstaanbaar wordt.

4) Dit schijnbaar offer is volkomen juist. Speelt immers wit Lb7⁰ dan zet zwart Ra8—b8 en moet winnen.

5) De sterkste zet. Dd5 dreigt met mat op g2 en bereidt de rochade voor aan de dame zijde om dan de rochs te verdubbelen en den witten koningsvleugel te doorbreken.

6) Van dit moment af is wit moeielijk te verdedigen.

7) Pd2—e4 was hier de goede zet, die althans langere verdediging waarborgde.

8) De beslissende zet. Wits spel is nu onhoudbaar.

*) De aangewezen zet, zonder welken zwart geen voordeel kan behalen.

Deze partij is daarom merkwaardig, wijl de aanval van zwart op den koningsvleugel reeds bij den 13den zet begonnen, consequent wordt doorgevoerd. Afgezien van een paar onvoorzichtige voorzichtigheden (zet 8 b. v.) is dit partijtje keurig door den winner gespeeld. Alleszins bestudeerings- en navolgingswaardig. Er zit plan, gedachte, gang in. Elke zet brengt zwart langzaam maar zeker een schrede verder.

In één woord — een partijtje om door een ringetje te halen.

24 October 1877.

Paardgambiët.

<i>Wit.</i>	<i>Zwart.</i>
D. OUWERSLOOT.	Ds. DE G.
1. e2—e4 e7—e5	17. a4—a5 Pb6—c8?
2. f2—f4 e5+f4	18. De2—e1 Pc8—e7?
3. Pg1—f3 Pg8—f6	19. Pf3+g5 Pe7—g6
4. e4—e5 Pf6—d5	20. Pg5—f3 Pg6—e7?
5. Lf1—c4 Pd5—b6	21. Lc1+f4 Pe7—f5
6. Lc4—b3 Lf8—e7	22. g2—g4 Lh5+g4
7. d2—d4 d7—d5	23. h3+g4 Pf5—d4
8. K— g7—g5	24. Pf3+d4 Lc5+d4
9. Pb1—c3 Lc8—g4	25. Ra1—d1 Ld4+c3
10. Dd1—d3 Pb8—c6	26. b2+c3 Pb4—c6
11. a2—a4 Pc6—b4	27. Lb3+d5 Dd8+5
12. Dd3—b5!? c7—c6	28. e5—e6 Pc6—d8
13. Db5—e2 c6—c5?	29. e6—e7 Rf8—e8
14. d4+c5 Le7+c5!	30. Lf4—h6 Pd8—e6
15. Kg1—h1 K—	31. Ld5+e6 Re8+e7
16. h2—h3 Lg4—h5	32. Le6+f7!

en zwart geeft de partij op.

Zet 8. Had wit niet beter gedaan met Lf4^o te spelen?

Zet 13. Is h6 niet beter voor zwart?

Van zet 20 af is 't zwarte spel geheel gedesorga-

niseerd. Zwart heeft zich in 't eerste gedeelte, ofschoon blijkbaar niet bekend met de theorie, kapitaal verdedigd. 'T is daarom te meer te bejammeren, dat zwart ook later niet beter op zijn „qui vive” was.

Schaakklub van der Linde.

Niet aangenomen damegambiet.

<i>Wit.</i>	<i>Zwart.</i>
ZUIDEMA.	BENIMA.
1. d2—d4 d7—d5	12. K ◡ Pf6—e4
2. c2—c4 c7—c6	13. Pc3+e4 Lf5+e4
3. e2—e3 Lc8—f5	14. Pf3—h2 Dd8—b8
4. Pb1—c3 e7—e6	15. f2—f4 f7—f5
5. Pg1—f3 Lf8—d6	16. Le2—f3 Pd7—f6
6. Lc1—d2 Pb8—d7	17. Ld2—e1 Db8—d8
7. Lf1—e2 h7—h6	18. Le1—h4 Le4+f3
8. c4+d5 c6+d5	19. Ph2+f3 Dd8—e8
9. Ra1—c1 a7—a6	20. Pf3—e5 Ld6+e5
10. h2—h3(1 Pg8—f6	21. f4+e5 Pf6—e4(2
11. a2—a3? K ◡	

1) Die hoekzetjes, hoewel soms noodzakelijk zijn in den regel zwak.

2) Verder is de partij die tot dusverre correct, maar zonder eenige ernstige combinatie gespeeld is, niet opgeteekend. Wit won ten slotte.

24 October 1877.

<i>Wit.</i>	<i>Zwart.</i>
D. OUWERSLOOT.	J. LUBBERS MULDER.
1. e4, e5; 2. f4, ef4 ^o ; 3. Pf3, d6; --- d6 is zwakker verdediging dan g5; 4. d4, Lg4; 5. Lc4, Lf3 ^o ; 6. Df3 ^o , Pf6; --- Pf6 is een zeer zwakke zet. Met g5 ware het zwarte spel te houden geweest	
7. Lf4 ^o , Le7; 8. K ◡, K ◡; 9. Pc3, c6;	
10. Rad1, Pbd7; --- Wit speelt krachtig. Tot 't einde toe houdt hij de rol van aanvaller vol.	

11. e5, Pe8; 12. ed6°, Ld6°; 13. Dg4, Lf4°;
 14. Rf4°, Pdf6; 15. Df3, Dd6; 16. Pe4, Pe4°;
 17. De4°, Pf6; 18. Df3, Rfe8; 19. Rf1, Re7;
 20. c3, Rae8; 21. g4, Pe4; 22. Rf7°, Rf7°;
 23. Df7°!, Kh8; 24. De8° †.

Schaakklub van der Linde."

5 September 1877.

Eindspel gespeeld tusschen de H.H. Dr. TRESLING
 met Wit en J. LUBBERS MULDER met Zwart.

Positie der stukken:

Wit. Kb3; Ra7, e7; Pionnen a4, c3.

Zwart. Kg7; Rc8, h4; Pionnen a6, f7, h7, h6.

Wit.

Zwart.

1. Rh4—c4	15. Re2—h2 Kg6—g5
2. Re7+f7! Kg7—g8	16. a5—a6 Kg5—g4
3. Rf7—g7! Kg8—f8	17. Kb4—b5 Kg4—g3
4. Rg7—g3 Rc4—c6	18. Rh2—h1 h3—h2?
5. Ra7+h7 Rc8—c7	19. c3—c4 Kg3—g2
6. Rh7+c7 Rc6+c7	20. Rh1—a1 h2—h1D
7. Rg3—g6 Rc7—h7	21. Ra1+h1 Rh7+h1
8. Rg6+a6 Rh7—b7!(¹)	22. c4—c5 Kg2—f3
9. Kb3—a3 Kf8—g7	23. Kb5—b6 Kf3—e4
10. Ra6—a5(² Kg7—g6	24. c5—c6 Ke4—d5
11. Ra5—e5 h6—h5	25. c6—c7 Rh7—h6!
12. a4—a5 Rb7—h7	26. Kb6—b7 Rh6—h7
13. Re5—e2(³ h5—h4	27. Kb7—b8*(⁴ geeft op.
14. Ka3—b4 h4—h3	

¹) De eenige zet, die het oogenblikkelijk verlies afweert; bij iederen anderen zet, was de afruiling geschied der rochs en de a-pion zou alsdan één tempo eerder dame geworden zijn dan de h-pion.

²) Tempo-verlies: Ra6—e6 was de zet.

³) Tempo-verlies: Re5—e1 was de zet. Later moet de roch daar toch heen.

⁴) De eenige zet om 't spel te winnen. Speelt wit b.v. a6—a7 dan antwoordt zwart met Kd6 en de partij blijft remis.

24 October 1877.

GEWIJZIGD ITALIAANSCH SPEL.

<i>Wit.</i>	<i>Zwart.</i>
Ds. H. UDEN MASMAN.	L. BENIMA.
1. e2—e4 e7—e5	15. Dd1—f3 Pc6—e7
2. Pg1—f3 Pb8—c6	16. f4—f5 Pe7—c6 ⁽⁷⁾
3. Lf1—c4 h7—h6 ⁽¹⁾	17. Df3—g3 Pc6+d4
4. K— Pg8—f6	18. c3+d4 ⁽⁸⁾ Lc8+f5
5. Pb1—c3 Lf8—c5	19. Lc1+h7 Pf8—g6
6. Pc3—a4 Lc5—b6	20. Lh7—d2 ⁽⁹⁾ Lf5—e4?
7. Pa4+b6 c7+b6 ⁽²⁾	21. Dg3—f2 Pg6—h4?
8. d2—d4 e5+d4	22. Re1+e4* Ph4—g6
9. e4—e5* Pf6—h7 ⁽³⁾	23. Ra1—f1 ⁽¹⁰⁾ d5+e4
10. Rf1—e1 K—	24. Df2+f7! Kg8—h7
11. Pf3+d4 d7—d5	25. Rf1—f6* Dd8+d4!
12. Lc4—b3 a7—a6 ⁽⁴⁾	26. Kg1—h1 Dd4+e5 ⁽¹¹⁾
13. c2—c3* Rf8—e8 ⁽⁵⁾	27. Df7+g6! Kh7—h8
14. f2—f4 ⁽⁶⁾ Ph7—f8	28. Rf6—f5 geeft op. ⁽¹²⁾

1) Om de tegenpartij te bedonderen? Een hoogst onbeduidende zet, waardoor zwart minstens een tempo verliest.

2) 't Was beter om met a7 te nemen, dan was zwarts rochlijn geopend en behielden de centrum-pionnen hunne kracht.

3) De lichtzinnigheden van zwart doen zich reeds gevoelen in zijn spel. Reeds nu staat zwart slecht, waarvan wit meesterlijk profiteert.

4) Een onvergeeflijk zwakke zet. Lc8—e6 maar vooral Pd4⁰ ware verre te verkiezen geweest. Dit is wederom tempo-verkwisten, waaraan zwart zich in dit spel telkens schuldig maakt.

5) Beter Lc8—e6 en daarna het openen der f-lijn.

6) Dit is de zet, die zwarts spel geheel demoraliseert.

7) Eene krachtige taktiek! Intusschen staat zwart reeds wanhopig.

8) De pionnenpositie alleen moet reeds nu de partij ten gunste van wit beslissen.

9) Beter was Lh7—g6.

10) Re4—g4 is nog veiliger. Bij verminderde krachten en slechte stelling kan zwart den doodelijken aanval toch niet ontloopen.

11) In zulke gevallen moet men abandonneeren. Waartoe zich met gebonden handen en voeten te laten dooden?

12) Dat komt zwart wel wat laat in den zin. Wit heeft krachtig en consequent gespeeld.

24 October 1877.

D. OUWERSLOOT.

DALLINGA.

Wit.

Zwart.

1. e2—e4	e7—e5	14. d4+e5	Lg4—e2
2. f2—f4	e5+f4	15. Lf4+h6	Pf6—h5
3. Pg1—f3	Lf8—c5 ⁽¹⁾	16. Lc4+f7!	Kg8—h8
4. d2—d4	Lc5—b4! ⁽²⁾	17. Lf7+h5	Re8—g8
5. c2—c3	Lb4—a5	18. Lh6—g5	Dd8+d3
6. Lc1+f4	h7—h6 ⁽³⁾	19. Lh5+e2*	Dd3+g3
7. Lf1—c4	Pg8—f6	20. h2+g3	Pc6+e5
8. Pf3—c5	K	21. Rf1—f4	Rg8—e8
9. Dd1—f3	d7—d6	22. Le2—f3	Pe5—d3?
10. Pe5—d3 ⁽⁴⁾	Pb8—c6	23. Rf4—h4!	Kh8—g8
11. K	Rf8—e8	24. Lf3—d5!	Kg8—f8
12. e4—e5	Lc8—g4	25. Rh4—h8 †.	
13. Df3—g3	d6+e5		

1) g7--g5 is de zet.

2) Tempoverlies = zet 3.

3) Tempoverlies

4) Pe5—g6 is sterker.

De geheele partij is door wit meesterlijk gespeeld.

Van den 15den zet af heeft zwart geene verademing meer, soms blaast hij op zet 20 en 22 eens even uit en hij schijnt niet te merken, dat de dood nadert. Men ziet het meer bij patiënten.

GESCHIEDENIS VAN EEN ZET.

Wat voor den musicus het naspelen der gewrochten van vroegere en latere meesters is, dat is voor den schaker het zich indenken in het geesteswerk der maestri aller tijden op 't bont geruite bord. Zeker, daar is verschil tusschen de klankrijke wereld der tonen en de stille combinaties van het geesteskampspel. Maar — gelijk beide te huis behooren op één gebied, het gebied der kunst, zoo geldt ook voor beide één wet, de wet der harmonie, der hoogste éénheid, te midden der grootste verscheidenheid. Waarlijk! het is meer dan toeval dat zoo menig schaaktalent ook op het gebied der muziek onsterfelijken roem heeft behaald. Ter nauwernood kunnen wij ons onthouden in dat verschijnsel dieper in te gaan. Het lokt ons onuitsprekelijk uit maar tijd en ruimte roepen ons toe: „ga achter ons.”

Voor ditmaal zij het ons genoeg te weten: „Wat voor den musicus het naspelen der kunstgewrochten is van vroegere en latere dagen, dat is voor den schaker het zich indenken in het geesteswerk der maestri aller tijden op 't bont geruite bord.”

Eerbied voor de theorie!

Het heeft moeite gekost, veel moeite om het zoover te brengen, dat wij met lichte en zekere hand bij de spel-openingen de stukken zooals 't behoort kunnen verplaatsen. Menige zet, dien nú het kind in de edele schaakkunst reeds doet, heeft dagen lang het onderwerp van studie en van gemeenschappelijk overleg der schranderste hoofden uitgemaakt.

Maar ook, eerbied voor u zelve, waarde schaakkameraad!

Het verstandspel bij uitnemendheid is geen papegai-werk. Gij wilt u rekenschap geven van iederen zet, dien gij speelt. Hier mag de gewoonte niet in sleur ontaarden; hier is de grillige willekeur uitgesloten. Die waarlijk schaken (net schuiven) wil, hij kan de theorie niet achteloos voorbijgaan. Het respect voor ons zelve gebiedt ons kennis te nemen met 't geen de meesters dachten en wrochtten. In de hope tot dien eerbied voor de theorie, waartoe piëteit en eigenbelang ons gelijkelijk dringen, iets bij te dragen, meenden uwe kalendristen u 'teen en ander te moeten mededeelen omtrent „de geschiedenis van een zet.”

.....
 Wie onzer kent niet het Evans-gambiet:

1. $\frac{e4}{e5}$; 2. $\frac{Pf3}{Pc6}$; 3. $\frac{Lc4}{Lc5}$; 4. $\frac{b4}{...}$? Al

telt het zijn aanwezen nog maar bij eenige weinige tientallen van jaren, in roem staat het niet achter bij de oudste, edelste spel-opening. Het werd in 1824 door den Engelschen zeekapitein *W. D. Evans* op zijn schip tusschen Cork en Waterford uitgevonden (*Van der Linde*, kerkvaders pag. 135). Op de open zee zag het het levenslicht; symbool van het wereldburgerschap, dat het weldra verkrijgen zou. Op een oorlogschip, dáar werd het geboren; zinnebeeld van den zegevierenden gang, waartoe het in de schaakwereld bestemd was.

Gelukkiger dan zoo menig ander uitvinder. heeft onze brave kapitein *Evans* lang genoeg geleefd (17 Jan. 1796—3 Aug. 1872,) om te zien, hoe zijn geesteskind getooid en geëerd werd. Ook was de vader het kind waard, getuige daarvan zoo menige partij, die *Evans* juist door middel van dit gambiet gewonnen heeft.

Een der meest interessante moge hier een plaatsje vinden, vooral interessant omdat de beroemde *Mac-Donnell* de partner was van *Evans*: 1. e4, e5; 2. Pf3, Pc6; 3. Lc4, Lc5; 4. K—, d6;

5. b4, Lb4⁰; 6. c3, La5; 7. d4, Lg4; 8. Db3, Dd7; 9. Pg5, Pd8; 10. de5⁰, de5⁰; 11. La3, Ph6; 12. f3, Lb6!; 13. Kh1, Lh5; 14. Rfd1, Dc8; 15. Rd8!, Dd8⁰; 16. Pf7, Dh4; 17. Db5!, c6; 18. De5!, Kd7; 19. De6!, Kc7; 20. Ld6 †. (cf *V. d. Linde*, kerkvaders XLIII, 33). Dat men nu in plaats van 4. K \curvearrowright , speelt 4. b4, laten we voor 't oogenblik daar.

Genoeg, *Mac-Donnell*, die trouwens voor geen kleintje vervaard was, een ridder zonder blaam of vrees, nam het gambiet aan (5. $\frac{b4}{Lb4^0}$ en trok na

6. $\frac{c3}{}$ met zijn looper naar a5.

Was dat wel de beste plaats? *Mac-Donnell* zelf betwijfelde het ten zeerste.

In 1834 had de bekende wedstrijd plaats tusschen *M.-D.* en de Fransche matador *Labourdonnais*. Dat kon niet uitblijven, waar twee zulke paladijnen tegenover elkander stonden, daar moest het nieuwe wapen gehanteerd, beproefd worden. Niet minder dan 15 maal speelt *Labourdonnais* het Evans-gambiet; wel een blijk, dat hij de kracht dier opening waardeerde, *M.-D.* speelde het 7 maal, wat *Dr. van der Linde* (Leerboek pag. 177) terecht „een nadeel voor den laatsten” noemt. In de eerste partij (no. 129 van het aangehaalde Leerboek, pag. 196) biedt *M.-D.* het gambiet aan (1. $\frac{e4}{e5}$, 2. $\frac{Pf3}{Pc6}$, 3. $\frac{Lc4}{Lc5}$, 4.

$\frac{b4}{}$). Lab. accepteert (4. $\frac{b4}{Lb4^0}$) en speelt op 5.

.....
 $\frac{c3}{Le7}$.

Blijkbaar beviel hem 5. La5 evenmin als 5. Lc5 — een bedenkelijk teeken voor het gunstige dier toevluchtsoorden. Hij kiest Le7, en zoowaar.... hij wint. „Dus”..... wacht even, „Quod licet Iovi non licet bovi,” 't welk overgezet zijnde betee-

kent: „Wat een Labourdonnais vermocht, dat vermoogt gij nog niet!”

Men heeft dit veld e7 nauwkeurig onderzocht en gewogen zijnde is het te licht bevonden.

M'-D vervolgde den aanval: 6. $\frac{d4}{d6}$, 7. $\frac{Db3}{Pa5}$,

8. $\frac{Da4!}{Kf8}$ Bij 8. $\frac{Lf7!}{Kf8}$, 9. $\frac{Da4}{\dots}$ had wit de betere stelling gekregen. (cf. *V. d. Lasa*, Leitfaden für Schachspieler. 4te Aufl. pag 153).

Maar, de beurt kwam ook aan Lab. En zie!

M-D. kiest na 5. $\frac{c3}{\dots}$ voor zich het veld 5. $\frac{\dots}{Ld6}$

(*V. d. Linde*, Leerboek pagg. 130, 131).

Het is zoo; daar staat de Looper de ontwikkeling van het eigen spel zeer in den weg. Maar toch moet erkend worden dat de positie dáár voor den Looper eigenaardige bekoorlijkheden heeft. Vooreerst, hij dekt e5, hij bemoeielijkt het ruilen van dien pion tegen d4 en eindelijk. hij houdt voorschands de centrum-formatie van wit tegen. Wellicht kan hij haar geheel verhinderen. In ieder geval, hij verdient een ernstig onderzoek. (cf. Leitfaden, pagg. 153, 154).

En inderdaad gelukte het *M'-D*. met 5. $\frac{\dots}{Ld6}$, wit een remis aftedwingen, nl. in de eerste partij (130). In 131 moest hij de vlag strijken.

Toch, 5. $\frac{\dots}{Ld6}$ beviel op den duur niet en wij zien dan ook in de volgende partijen met deze opening zoowèl Lab. als *M'-D*. op La5 heul en troost zoeken.

Wenden wij ons nu van de „Westminster schaakclub” te Londen naar den „Blumengarten” aan den Potsdammer weg te Berlijn.

Het buitengewoon aanzien, dat de overbekende *André Danican Philidor* (7 Sept. 1726—24 Aug.

1795) in Engeland genoot, had eenzijdig op de ontwikkeling van het schaakspel daar te lande gewerkt.

Tegen het pionnen-spel van *Philidor* was met kracht de Italiaansche school (onder *del Rio*, *Lolli*, *Cozio* en vooral *Ponziani*) opgetreden, die in een brillant figurenspel het wezen van het schaken zocht.

De Engelschman *J. H. Sarratt* († c. 1810) was de man, die in de eerste plaats zijne landgenooten, maar daardoor ook de schakers uit andere rijken op de schitterende eigenschappen van het Italiaansche spel opmerkzaam maakte. Zijn voortreffelijke leerling *William Lewis* († 1870), de grootste theoreticus van zijnen tijd, heeft zijn lang en roemrijk leven besteed aan de verbreiding dier Italiaansche beginselen. Diens talentvolle leerling *Mac-Donnell* was ver boven het pionnen-principe van *Philidor* verheven.

Maar niet binnen Englands grenzen bleef zijn invloed bepaald; immers de later zoo terecht be-roemde „Berlijnsche school” dankt aan *William Lewis* en diens leermeester *Sarratt* voor haar geestesontwikkeling niet weinig.

Heerlijker harmonie van voortreffelijker schaakkrachten heeft er wellicht nooit bestaan dan in dat etablissement „Blumengarten” te Berlijn.

Daar schitterden *Bledow*, *Hanstein*, *Mayet*, *Horwitz*, *Bilguer*, *Schorn* en „last not least” de nog levende grootvorst aller schakers: *Tassilo Von der Heydebrand und der Lasa*, Duitsch gezant aan het hof te Copenhage.

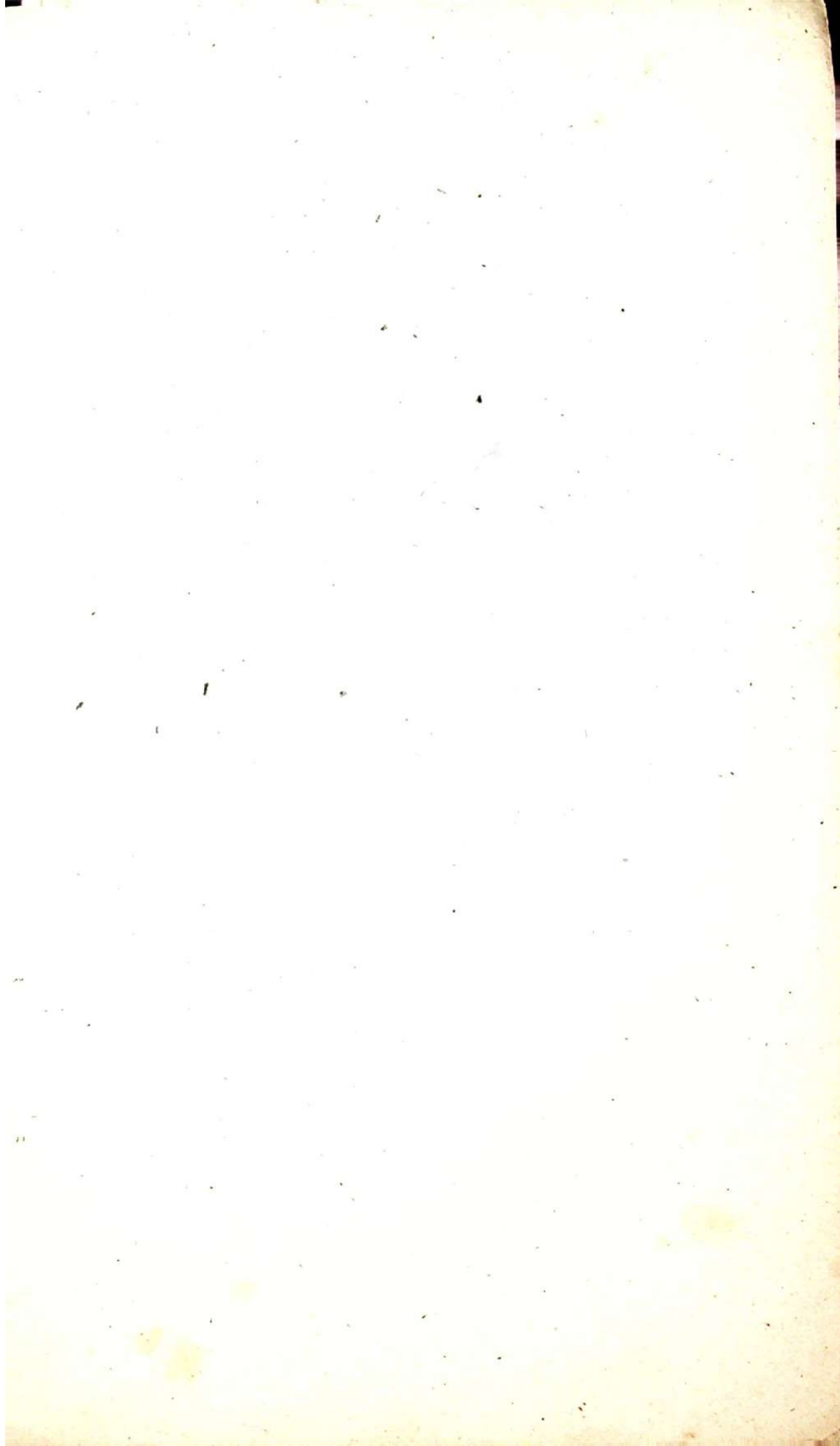
Wat wonder, dat ook dáár het Evans-gambiet ter sprake, ter tafel kwam? Ernstig en langdurig was het onderzoek daaraan gewijd. In zijne „Berliner Schach-Erinnerungen,” pag. 60, sqq., vertelt *V. d. Lasa* op zijne eigenaardig eenvoudige en humane wijze, hoe eerst *Mayet* tegen *Bledow*, toen *Von Bilguer* tegen denzelfden, daarna weder *Mayet* tegen *Bledow*, eindelijk *Mayet* tegen *V. d. Lasa* den zet 5. c3, Ld6 beproefden. Het was vooral *Mayet*, die van de deugdelijkheid van Ld6 overtuigd scheen.

Bilguer had tegen *Bledow* aldus gespeeld: 5. c3, Ld6; 6. K—, Df6; 7. d4, h6; 8. Pa3, La3°. Dit gebeurde den 21sten Februari 1838. Acht dagen later beproefde *Mayet* nog eens dienzelfden zet tegen *Bledow*. In dien tusschentijd had er eene beraadslaging van *Mayet* met *Bilguer* plaats gevonden. *Mayet* wilde Ld6 niet laten varen, maar zocht de reden van *Bilguer's* verlies daarin, dat door 8. Ld6—+a3 aan den witten Lc1 eene te gunstige positie werd verschaft, Men kwam dus overeen om op 8. Pb1—a3, a7—a6 te laten volgen, maar ook al niet met gewenschten uitslag voor zwart. Wit wist zijn Dame-paard steeds met voordeel over e2 naar den koningsvleugel te brengen en zoo moest eindelijk Ld6 worden prijs gegeven. Wél mocht *Von der Lasa* aan het einde dezer partij (no. XXXVII uit de „Schach-Erinnerungen”) zeggen: „Man sieht wie viel Vorstudien mitunter wenige Züge erfordert haben.”

Zoo is men er eindelijk toe gekomen om op 5. c3 te spelen La5 of Lc5, den zet dien helaas! zoo menigeen doet, zonder ook maar in de verste verte te vermoeden wat het ingehad heeft hem als den eenig bruikbaren te constateeren.

(11036)

INHOUD.

Voorrede	Bladz.	5.
Bestuur van het bond	„	11.
Leden „ „ „	„	11.
Schaakgenootschappen	„	13.
Vergadering van het bond	„	16.
Historisch schaakrecht	„	18.
De X schaakgeboden	„	28.
Partijen :		
a. Correspondentiepartijen	„	30.
b. Gewone partijen	„	27.
c. Consultatiepartij	„	58.
Geschiedenis van een zet	„	59.